

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

ΣΤΗΚΕΤΕ ΚΑΙ ΚΡΑΤΕΙΤΕ ΤΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ (Β' ΘΕΣΣΑΛ. Β' 15)

«Οὐκ ἀρνησόμεθα σε φίλη Ὁρθοδοξία...»

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ὈΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΩΝ ΓΝΗΣΙΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2010 - ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ' - ΕΤΟΣ 60^Ο ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 965 - ΚΑΝΙΓΓΟΣ 32 - 106 82 ΑΘΗΝΑΙ (Γ' ΟΡΟΦΟΣ)

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1928

Διμηνιαῖον Δημοσιογραφικόν Ὅργανον
τῆς Ἐκκλησίας τῶν Γ.Ο.Χ. Ἑλλάδος
Περίοδος Γ' ἔτος 60ό Τεύχος 965
Ἰούλιος-Αὐγούστος 2010

Ἰδρυτής:

Ἀνδρέας Βαπορίδης
(† 1976)

Ἐκδότης:

Ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος
κ.κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β'

Διευθυντής:

† Ὁ Μαραθῶνος Φώτιος

Συντακτική ἐπιτροπή:

† Ὁ Πειραιῶς καί Σαλαμῖνος Γερόντιος
† Ὁ Ἀττικῆς καί Βοιωτίας Χρυσόστομος
† Ἀρχιμ. Γρηγόριος Ταυλάριος
† Πρεσβ. Μιχαήλ Κωνσταντινίδης

Ὑπεύθυνος Συνδρομῶν - Ἐμβασμάτων

Κατσαγώνης Κωνσταντῖνος
Κάνιγγος 32, Τ.Κ. 106 82, ΑΘΗΝΑΙ

Συνδρομαί:

Ἑσωτερικοῦ ἐτησίᾳ 10 εὐρώ
Ἐξωτερικοῦ 15 \$ Η.Π.Α.
Τιμή φύλλου 1 εὐρώ

ISSN: 1107-6763

Ἰδιοκτησία - Κεντρικὴ Διάθεσις:

«ΓΕΝΙΚΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Γ.Ο.Χ. ΕΛΛΑΔΟΣ»

Ὁδός Κάνιγγος, 32, Τ.Κ. 106 82, ΑΘΗΝΑΙ

Τηλ.: 210 38 28 280 -Fax: 210 38 47 365

www.ecclesiagoc.gr e-mail: goc@otenet.gr

Ἐκτύπωσης: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.

Τηλ. 210 92 17 513, Fax: 210 92 37 033

www.eptalofos.gr e-mail: info@eptalofos.gr

Τὰ ἀνυπόγραφα ἄρθρα ἀποδίδονται
εἰς τὴν διεύθυνσιν.

Εἰκὼν Ἑξαφύλλου:

Ἡ Ἱερά Γκύρτι τῶν Ἁγίων Πατέρων
στὴ Χίο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Παιδικαὶ Κατασκηνώσεις 2010.....	3
Τὸ Κρυφὸ Σχολεῖο κι ἡ Ἱστορία.....	4-9
Φωνὴ ἀπὸ παλαιὰ	10
Ἀφιέρωμα	11-12
Εἰδήσεις καὶ σχόλια.....	13-15
Τὴν Διακονίαν σου πληροφόρησον.....	16-23

ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΔΙΔΑΧΗ

«Ὅταν ἡ γνώσι εἶναι χωρὶς ἀγά-
πη φουσκώνει τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν
κάνει ἀλαζόνα καὶ διχαστικό. Δέν
ἐμποδίζει, βέβαια ἡ Γραφή, τὸ νὰ
ἔχει κανεὶς μεγάλη γνώσι, ἀλλὰ
προστάζει νὰ τὴν ἔχει μέ ἀγάπη.
Διότι χωρὶς ἀγάπη δέν ὑπάρχει κα-
νένα κέρδος παρὰ μόνο βλάβη». .

(Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λαμασκνοῦ,
Υπόμνημα εἰς τὴν Α' πρὸς Κορινθίους,
ΕΠΕ 11, σελ. 317-319)

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ 2010

Μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί τήν εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Μαξίμου λειτούργησαν καί φέτος οἱ κατασκηνώσεις τῆς Ι. Μ. Θεσσαλονίκης, στό δασικό χωριό Δρυάδες τοῦ Δήμου Ἰταμοῦ, στό νομό Καρδίτσας.

Τό πρωινό ξεκινοῦσε μέ τήν πρωινή προσευχή, ἀκολουθοῦσε ἡ ἔπαρση τῆς σημαίας, τό πρωινό γεῦμα, μιὰ μικρή ὁμιλία πνευματικοῦ περιεχομένου καί ἡ καθαριότητα τῶν σπιτιῶν. Κατά τή διάρκεια τῆς ἡμέρας τά παιδιά ἀθλοῦνταν, ἔκαναν τοξοβολία καί περνοῦσαν τήν ὥρα τοὺς δημιουργικά καί εὐχάριστα φτιάχνοντας διάφορες κατασκευές καί χειροτεχνίες. Ἡ ἡμέρα τελείωνε μέ τήν ὑποστολή τῆς σημαίας, πρὶν τό βραδινό, καί τήν ἀκολουθία τοῦ Μικροῦ Ἀποδείπνου.

Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι τά παιδιά εἶχαν τήν εὐκαιρία νά ἐπισκεφτοῦν τά Μετέωρα καί νά προσκυνήσουν στίς Ἱερές Μονές Ἀγίου Νικολάου Ἀναπαυσᾶ καί Ἀγίου Στεφάνου, καθώς καί τήν κára τοῦ Ἀγίου Βησσαρίωνος, στήν Ι.Μ.Δουσίκου Τρικάλων.

Καθ' ὅλη τή διάρκεια τῶν δύο κατασκηνωτικῶν περιόδων, φρόντιζαν γιά τήν εὐρυθμὴ λειτουργία τῆς κατασκήνωσης ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Μάξιμος καί οἱ ἱερεῖς τῆς Μητροπόλεως, π. Δημήτριος Μίγδος καί π. Γρηγόριος Πρυνιάς.

Ἡ παιδικὴ Κατασκήνωση τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι τό Κατηχητικό του καλοκαιριοῦ καί εἶναι ἐπιβεβλημένο ὅλοι νά τή στηρίξουμε, γιατί ἐκεῖ τα παιδιά μας βιώνουν τήν πνευματικὴ ἐν Χριστῷ ζωή.

ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ:

- Οί πηγές
- Οί μαρτυρίες
- Ή αλήθεια

του κ. Γεωργίου Κεκαυμένου

«Όποιος ελέγχει τό παρελθόν, ελέγχει τό μέλλον» (Γεώργιος Όργουελ, 1984)

**Διονυσίου Καλλιάρχου,
του τιθέντος την ψυχήν υπέρ
των προβάτων, αιώνια ή μνήμη.**

(συνέχεια έκ του προηγούμενου τεύχους)

Είδαμε πρίν πώς οί αναθεωρητές ιστορικοί μας λένε -σέ όλους τούς τόνους- πώς τό κρυφό σχολειό δέν είναι τίποτε άλλο παρά ένας εθνικός μύθος. Όμως, παρ' όλο πού κατά τούς αναθεωρητές ιστορικούς ή ιστοριογραφία έχει αποδείξει όριστικά πλέον ότι «κρυφό σχολειό» δέν υπήρξε ποτέ, ή άποψη πώς τό κρυφό σχολειό ήταν μύθος, όλως περιέργως, δέν γίνεται αποδεκτή από όλους τούς σύγχρονους ιστορικούς. Έτσι, κορυφαίοι έρευνητές όπως ό Δ. Κόκκινος, ό Τ. Γριτσόπουλος ό Ι. Ν. Θεοδωρακόπουλος⁵⁶ ό Β. Σφυρόερας⁵⁷ καί άλλοι δέχονται απόλυτα τήν ιστορικότητα του κρυφού σχολειού, πράγμα πού κάνει τούς ιστορικούς τής αποδόμησης νά τό όμολογούν, σέ στιγμές άπρόσμενης ειλικρίνειας, μέ ιδιαίτερη πικρία καί όργή: «Πώς αύτή ή ισχυρότατη αποδοχή του μύθου καί

άκόμη περισσότερο ή αντίσταση άκόμη καί μελών τής ακαδημαϊκής κοινότητας νά δεχθοούν τήν άπόρριψη του;»⁵⁸.

Τό πιό ένδιαφέρον όμως είναι πώς ή ιστορικότητα του κρυφού σχολειού γίνεται άνεπιφύλακτα δεκτή άπό πολλές μελέτες τής σύγχρονης διεθνούς βιβλιογραφίας.

Χαρακτηριστικά είναι τα όσα γράφουν οί Alikí Dragona καί Carolyn Handa:

«Άκόμη καί σέ περιόδους μεγάλης πολιτικής κατάρπησης, όπως ή Όθωμανική κυριαρχία, αλλά καί ή ναζιστική κατοχή, οί Έλληνες, μέ κάποια αίσθηση άνωτερότητας καί ύπεροχής, φρόντιζαν νά διασφαλίζουν τήν συμμετοχή τούς σέ κάποιου είδους έπίσημων ή άνεπίσημων σχολείων γιά τήν εκμάθηση γραφής καί άνάγνωσης. Παράδειγμα, τά «κρυφά σχολεία», τά όποια λειτουργούσαν κρυφά καί «παράνομα» σέ όλη τήν Ελλάδα, στά 400 χρόνια τής όθωμανικής κυριαρχίας, καί τά όποια ένστάλαζαν ένα ισχυρό ελληνικό ήθος. Τό ίδιο καί κατά τόν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν τά έπίσημα δημόσια καί ιδιωτικά σχολεία έκλεισαν τίς πόρτες τούς γιά τούς μαθητές τους, πολλοί διδάσκονταν «κατ' οίκον», από συγγενείς ή φίλους»⁵⁹.

Σέ παρόμοια μέ τίς παραπάνω έρευνητριες συμπεράσματα καταλήγουν έπίσης καί οί C. M. Constantakos καί J. N. Spiridakis, σύμφωνα μέ τούς όποιους «τά κρυφά σχολεία λειτουργούσαν κρυφά, υπό τήν κάλυψη πού προσέφερε τό σκοτάδι, μέ στόχο τήν διατήρηση τής γλώσσας»⁶⁰. Τά ίδια έπίσης ύποστηρίζουν γιά τόν ρόλο του κρυφού σχολειού ό James Georgas⁶¹ καί ό Nicholas V. Giannaris⁶².

Όμως ό ποιό άπρόσμενος ύποστηρικτής τής ύπαρξης του κρυφού σχολειού, καί μάλιστα στά έγκυρότερα διεθνή έπιστημονικά φόρα, είναι ό κορυφαίος σέ θέματα εκπαίδευσης καθηγητής Γεώργιος Ψαχαρόπουλος, ό όποιος είναι ένας από τούς λαμπρότερους εκφραστές του εύρωπαϊσμού καί του πολιτικού φιλελευθερισμού στην χώρα μας.

Ό υπεράνω πάσης σκοταδιστικής ύποψίας καθηγητής Ψαχαρόπουλος έγραψε σέ ειδικό άρθρο του τά έξής ένδιαφέροντα γιά τό κρυφό σχολειό: «Η εκπαίδευση έχει μία μακρά παράδοση στην Ελλάδα. Ό Σωκράτης δίδασκε όταν οί λαοί τής δυτικής Εύρώπης ήταν άκόμη αναλφάβητοι. [...] Τά όσα συνέβησαν στά 400 χρόνια τής τουρκικής κατοχής θά πρέπει νά μεγάλωσαν τήν όρεξη των Έλλήνων γιά παιδεία. Πάντως, σέ κάθε περίπτωση

είναι ξεκάθαρο ότι τό κρυφό σχολειό βοήθησε στην διάσωση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καί τῆς ἐθνικῆς ταυτότητας»⁶³.

Ἡ παιδεία στήν Τουρκοκρατία:

Πηγές καί μαρτυρίες

Τό πότε ἐμφανίστηκε γιά πρώτη φορά ὁ «μύθος» γιά τήν ἀπαγόρευση ἀπό τοὺς Τούρκους τῆς παιδείας καί ὁ μύθος τοῦ κρυφοῦ σχολειοῦ, ὁ καθηγητής Ἀγγέλου πιστεύει ὅτι εἶναι πολύ δύσκολο νά τό ἀνακαλύψουμε: «Μέ ποιόν τρόπο διαμορφώνεται γενικότερα αὐτή ἡ δοξασία γιά τήν ἀπαγόρευση τῶν Τούρκων καί τήν κρυφή καλλιέργεια τῶν γραμμάτων ἀπό τοὺς Ἕλληνες, δέν τό γνωρίζουμε, οὔτε καί εἶναι εὐκολο -μέ τά σημερινά δεδομένα- νά τήν ἀναζητήσουμε»⁶⁴.

Ὅπως ἀναφέραμε παραπάνω, ὁ Ἀγγέλου μᾶς διαβεβαιώνει πώς στήν *Turcograecia* τοῦ Κρουσίου δέν ὑπάρχει οὔτε ὁ παραμικρός ὑπαινιγμός γιά ἀπαγόρευση τῆς παιδείας ἀπό τοὺς Τούρκους καί γιά κρυφό σχολειό. Γι' αὐτό καί ἐμεῖς θά ξεκινήσουμε τήν ἐρευνά μας στίς πηγές, ἀπό αὐτό ἀκριβῶς τό ἔργο.

Ὁ Κρούσιος στήν *Turcograecia* δημοσίευσε, μεταξὺ ἄλλων, καί τίς ἐπιστολές πού τοῦ εἶχε στείλει ὁ Θεοδόσιος Ζυγομαλᾶς, ὁ ὁποῖος ἦταν «πρωτονοτάριος», δηλαδή ἀρχιγραμματέας τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς στήν Κωνσταντινούπολη. Ἐκεῖ ὁ Ζυγομαλᾶς περιγράφει στόν σπουδαῖο φίλο του σέ ποιά κατάσταση βρισκόνταν οἱ ἑλληνικές περιφέρειες⁶⁵ καί οἱ ἑλληνικές πόλεις⁶⁶ παλαιότερα καί στήν ἐποχή του.

Καί ἐνῶ κάποτε αὐτές οἱ περιοχές καί οἱ πόλεις ἀπολάμβαναν ἀφθονία ἀγαθῶν καί εὐδαιμονία, καί ἦσαν «λόγων πηγαί», στήν ἐποχή τοῦ Ζυγομαλᾶ ὅλα αὐτά ἦταν πλέον «ἡφανισμένα καί λείψανον μολονότι φέροντα τῶν πάλαι καλῶν καί τῆς τότε εὐδαιμονίας». Καί αὐτό διότι στόν καιρό του εἶναι «πάντα ταῦτα (φεῦ) δεδουλωμένα δουλείᾳ Ἀγαρηνῶν, καί οὐκ ἔχοντα τὰς ἐλευθέρους ἐπιστήμας, εἰ μή τί πού ἐφευρίσκεται. Τό δ' αἴτιον, ὅτι αἱ κακώσεις καί αἱ συζητήσεις τῶν τυραννούντων δειναί»⁶⁷. «Σοφίαν γάρ ἢ μαθήματα, δοῦλοι ὄντες νῦν, οὐκ ἔχομεν»⁶⁸. «Τοιούτου καιροῦ [ἀρίστου] οἱ δυστυχεῖς ἡμεῖς Ἕλληνες χρῆζομεν μέν, οὐκ εὐτυχοῦμεν δέ τυχεῖν. [...] Ἀπολέσαντες γάρ ἡμεῖς βασιλείαν, καί σοφίας ἐστερήθημεν, βαρβαρῶθέντες ἐν βαρβάρους χρονίως, καί ἀνανεοῦν

ταῖς δυστυχίαις κωλνόμενοι»⁶⁹. «Ἡμεῖς γάρ ὀνόματι Ἕλληνες. Αὐτοί δέ (οἱ φοιτητές τοῦ Κρουσίου), σοφία καί ἔργοις ἀρίστοι καί λαμπροίς»⁷⁰.

Ὅπως μᾶς ἀναφέρει ὁ Ζυγομαλᾶς, τό σκοτάδι τῆς σκλαβιάς ἔφερνε ὅλες τίς πόλεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ σέ τραγική ἀντίθεση μέ τό λαμπρό βυζαντινό παρελθόν τους⁷¹. Καί γιά ποιόν λόγο τά ἑλληνικά μέρη δέν εἶχαν πιά τίς ἐλεύθερες ἐπιστήμες; Ἀδιαφοροῦσαν οἱ Ἕλληνες; Καθόλου! Τό ἀντίθετο μάλιστα. Πιᾶτί ὅπως λέει πάλι ὁ ἴδιος:

«Δεκτικώτατοί εἰσιν οἱ τοῖς τοιούτοις τόποις ἐνοικοῦντες, ὅτε διδασκάλου τύχῳσι, τῶν μαθημάτων λαμβάνειν, διά τήν ἐνοῦσαν ὡς οἶμαι τῷ ἑλληνικῷ γένει εὐγένειαν καί τήν κράσιν καί θέσιν τῶν τόπων αὐτῶν. Ἄ πλεονεκτήματά εἰσι ΘΕΟΘΕΝ ἐμπεφυκῶτα, καί σχεδόν ἀνεξάλειπτα. Τά νέφη δέ τῶν ἐπισυμβάντων κακῶν, τόν ἥλιον τῶν καλῶν τούτων οὐκ ἑὰ καί τήν σοφίαν θάλλειν. Δῶη δέ Θεός ποτε ἄνεσιν καί ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ, τήν τε εἰς τό ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν. Ὅρῳ δέ νῦν (ὡς καί ἄλλοτε ἔγραψα. Καί λέγειν τοῖς ἐνταῦθα πᾶσιν οὐ παύομαι, τήν ἀλήθειαν κηρύττων) μετοικήσαντα πάντα τά ἀγαθὰ ἀπό τῶν ἑλληνικῶν τόπων καί οἰκήσαντα ἐν ἡμῖν. Ἡ τε σοφία καί τῶν μαθημάτων ἐπιστήμαι, αἱ τέχναι αἱ ἄρισταί, ἡ εὐγένεια, τά ὄπλα, ὁ πλοῦτος, ἡ παιδευσίς καί ὁ λοιπός τῶν χαρίτων χορός. Ἑλληνικῶν δέ χαρίτων τό κλέος βαρὺς ὤλεσεν αἰὼν, βαρβαρικοῖς δαμάσας ἤθεσιν ἀγλαϊνήν. Ὡς τις λόγιος ἀνδρῶν (Ἀντώνιος Ἐπαρχος οὗτος, Κερκυραῖος) θρηνῶν τήν Ἑλλάδος καταστροφὴν, ζυγόν δουλείας ἀκλεῶς ὑποφέρουσιν, ἔκλαυσε, στίχοις ἠρωελεγεῖσις δακρυχέων, ὑπὲρ τοῖς διακοσίοις»⁷².

Διψᾶνε οἱ Ἕλληνες γιά παιδεία, λέει ὁ Ζυγομαλᾶς, διότι τό ἑλληνικό γένος ἔχει ὡς ἔμφυτα ἀπό τόν Θεό «πλεονεκτήματα» τήν «εὐγένεια» καί τήν φιλομάθεια. Ἀλλά ἡ βαριά καί τυραννική σκλαβιά τῶν Τούρκων δέν ἀφήνουν τήν σοφία νά ἀνθήσει... Γι' αὐτό καί προσεύχεται στόν Θεό νά δώσει στό ἑλληνικό γένος τήν ἐλευθερία του!

Σέ μία ἐπιστολή του πρὸς τόν Κρούσιο, ὁ Ζυγομαλᾶς παραθέτει ἐπίσης καί ἓνα ἄκρως ἀποκαλυπτικό ἀπόσπασμα ἀπό κάποια ἐπιστολή τοῦ Γεννάδιου Σχολάρου, τοῦ πρώτου πατριάρχη μετὰ τήν ἄλωση τῆς Βασιλεύουσας, ὁ ὁποῖος παρουσιάζεται σήμερα ἀπό κάποιους καί ὡς κατεξοχήν «τουρκόφιλος». Λέει λοιπόν ὁ Σχολάριος:

«Μνήσθητε, ἀδελφοί καί πατέρες, πόσον τε καί ποταπὸν ὑπῆρχε τό γένος ἡμῶν. Ἦν γάρ σοφόν,

ἐνδοξον, γενναῖον, φρόνιμον, ἀνδρεῖον, πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ὑποτάξαν εἰς μοναρχία. Καί μὴν, καὶ τῇ κατ' ἀρετὴν σπουδῇ τε καὶ ἀγιωσύνῃ. [...] Ἀλλὰ νῦν, φεῦ τῶν κακῶν!, ἀπώλετο πᾶν. [...] Ποῦ τὰ παιδευτήρια τῆς σοφίας; [...] Κατεπόρθησαν ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ»⁷³.

Ὅπως βλέπουμε λοιπόν, ἦταν τόσο πολύ καλὸς «συνεταῖρος» τοῦ κατακτητῆ ἡ ἐκκλησία, ὥστε τὰ **κορυφαῖα** στελέχη τοῦ Πατριαρχείου νὰ χαρακτηρίζουν στοὺς ξένους τὸν «συνεταῖρο» τους ὡς φριχτὸ «βάρβαρο τύραννο»!

Ἐδῶ πρέπει νὰ κάνουμε μιά πολύ σημαντικὴ παρατήρηση. Ὅπως εἶδαμε μόλις παραπάνω, οἱ ἀναθεωρητὲς ἱστορικοὶ μᾶς βεβαιώνουν πὼς τὰ «στερεότυπα» καὶ οἱ «ἀνακρίβειες» σχετικὰ μὲ τὴν τουρκικὴ βαρβαρότητα καὶ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ ἀρχίζουν νὰ λέγονται ἀπὸ τὸν Κοραῖ καὶ μετὰ. Καὶ ὅμως, ἐμεῖς βλέπουμε ἐδῶ ἕναν κορυφαῖο ὑπάλληλο τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς, τὸν Ζυγομαλᾶ, 200 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Κοραῖ, νὰ ἀποδίδει τὴν ἄθλια κατάστασι τὴν ὁποῖαν βρῖσκονταν ὅλες οἱ ἑλληνικὲς περιοχὲς καὶ πόλεις τοῦ καιροῦ του, εἰδικὰ στὸ θέμα τῆς παιδείας, **στήν σκλαβιά καὶ τὴν τυραννία τῶν «Ἀγαρηνῶν»!**

Γιὰ τὸν Ζυγομαλᾶ λοιπόν, οἱ Τοῦρκοι ἦταν ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν ἔλλειψη τῆς παιδείας στοὺς Ἕλληνες, καὶ ὄχι οἱ «ἀργοὶ ρυθμοὶ τῆς τουρκοκρατίας», ἢ ὁ «ἀγροτικός χαρακτήρας τῆς κοινωνίας». Γι' αὐτὸ καὶ τὸν ἀκοῦμε νὰ κάνει λόγο γιὰ «καταστροφή τῆς Ἑλλάδος», γιὰ «ζυγὸ δουλείας», γιὰ «κακώσεις», γιὰ «τυράννους» καὶ γιὰ «βαρβάρους», ἐνῶ ὁ Σχολάριος μᾶς λέει πὼς ὅλες οἱ χάρες τοῦ γένους μας ἐξαφανίσθηκαν «ἀπὸ τὸν Μωάμεθ»! Ἄρα, 200 χρόνια πρὶν ὁ Ζυγομαλᾶς καὶ 300 χρόνια πρὶν ὁ Σχολάριος, ἔλεγαν τὰ ἴδια μὲ τὸν Κοραῖ καὶ χειρότερα!

Ἡ ἐννοια τῆς ἐθνικῆς ἀπελευθέρωσης ἦταν ἀπλῶς ἔξω ἀπὸ κάθε δυνατότητα σκέψης στὰ ἐκκλησιαστικὰ περιβάλλοντα. Ἦταν, δηλαδή, ἀδιανόητη»⁷⁴, μᾶς διαβεβαιώνουν οἱ ἀναθεωρητὲς ἱστορικοὶ. Καὶ ὅμως, ἐμεῖς μόλις εἶδαμε τὸν **δεύτερης γενιᾶς**⁷⁵ πρωτονοτάριο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Θεοδόσιο Ζυγομαλᾶ νὰ προσεύχεται στὸν Θεὸ μὲ ὅλη τὴν δύναμη τῆς ψυχῆς τοῦ γιὰ τὴν **ἐλευθερία τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους!** Καὶ δὲν θὰ εἶναι ὁ μόνος.

Τόσο ἀνθελληνικὸ ἦταν τὸ Πατριαρχεῖο, καὶ τόσο πολὺ δίωκε κάθε τί τὸ ἑλληνικὸ, γιὰ νὰ θυμηθοῦμε καὶ τοὺς ἑλληνοκεντρικοὺς φίλους μας...

Βέβαια, γιὰ νὰ μπορεῖς νὰ διαβάσεις τὴν Turcograecia πρέπει νὰ κατέχεις καὶ λίγο ἀπὸ παλαιογραφία, ἔτσι πὼς εἶναι κι αὐτὴ γραμμένη⁷⁶! Ἀλλά, πάλι... Τὴν Turcograecia δυσκολεύονται νὰ τὴν διαβάσουν. Τὴν *Ἱστορία ὅμως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους* τουλάχιστον, θὰ ἀποφασίσουν ποτέ νὰ τὴν ἀνοίξουν; Γιατί ἂν ὑποβάλλονταν ποτέ στὸν κόπο νὰ τὴν διαβάσουν, θὰ ἔβρισκαν ἐκεῖ τὴν ἀναφορά τοῦ **ἱησουῖτη** Francois Richard, ὁ ὁποῖος ἐν ἔτει 1657, ἑκατὸ χρόνια μετὰ τὸν Ζυγομαλᾶ, ἀποροῦσε γιὰ τὸ πὼς ἦταν δυνατόν νὰ ὑπάρχουν χριστιανοὶ στὴν Τουρκία, ἀφοῦ οἱ διωγμοὶ πού ὑφίσταντο οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν «ὀθωμανικὴ διοίκηση» ἦταν

χειρότεροι ἀκόμα καὶ ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς τοῦ Νέρωνα καὶ τοῦ Διοκλητιανοῦ(!):

«Πολλὲς φορές ἀπορῶ πὼς κατόρθωσε νὰ ἐπιβιώσει ἡ χριστιανικὴ πίστις στὴν Τουρκία καὶ πὼς ὑπάρχουν στὴν Ἑλλάδα 1.200.000 ὀρθόδοξοι. Καὶ νὰ σκεφτεῖ κανεὶς, ὅτι οὐδέποτε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Νέρωνος, τοῦ Δομητιανοῦ καὶ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἔχει νὰ ὑποστεῖ ὁ Χριστιανισμὸς διωγμοὺς σκληρότερους ἀπὸ αὐτοὺς πού ἀντιμετωπίζει σήμερα [δηλαδή τὸ 1650] ἡ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία. [...] Καὶ ὅμως, οἱ Ἕλληνες εἶναι εὐτυχισμένοι πού παραμένουν χριστιανοί»⁷⁷.

Οἱ μαρτυρίες γιὰ τὴν ἀπίστευτὴ ὠμότητα καὶ βιαιότητα τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ δὲν σταματοῦν ἐδῶ. Τώρα θὰ παραθέσουμε μιά μαρτυρία πού ἀποδεικνύει πὼς οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν διάρκεια τῆς «ὀθωμανικῆς διοικήσεως» εἶχαν ὄχι μόνον κρυφὰ σχολεῖα, μὰ καὶ **κρυφὲς ἐκκλησιές!**

Ὁ Στίβεν Ράνσιμαν ἔγραψε γιὰ τὴν ἐποχὴ τῆς τουρκοκρατίας ἕνα ἔργο-κεφαλάρι, μὲ τὸν τίτλο: *Ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐν Αἰχμαλωσίᾳ*⁷⁸. Σ' αὐτὸ τὸ ἔργο του ὁ Ράνσιμαν ἐκθέτει ἀναλυτικὰ, **μέσα ἀπὸ τίς πηγές**, ποῖα ἦταν ἡ κατάστασι τοῦ Ἑλληνισμοῦ κάτω ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ. Ἀνάμεσα στίς πηγές τοῦ Ράνσιμαν συγκαταλέγεται καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Ἀγγλοῦ διπλωμάτη Sir Paul Rycaut, *The Present State of the Greek and Armenian Churches. A.D. 1678*, πού ἐξέδωσε τὸ 1679. Τὸ βιβλίον αὐτὸ ὁ Ἀγγλὸς ἀξιωματοῦχος τὸ ἔγραψε μὲ ἐντολὴ τοῦ βα-

Ὁ Πατριάρχης
Γεννάδιος Σχολάριος

σιλιᾷ Καρόλου τοῦ Β΄, καί ἀποτελεῖ οὐσιαστικά τήν ἐπίσημη ἀναφορά του πρὸς ἐκεῖνον. Ἐκεῖ ὁ Ἄγγλος εὐγενής ἀναφέρει, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, καί τὰ ἑξῆς:

«Εἶναι τραγική ἡ μετατροπὴ τῶν ἱερῶν τῆς θρησκείας, ἡ ἀποπομπὴ τοῦ βασιλικοῦ ἱερατείου καὶ ἡ μετατροπὴ τῶν ναῶν σέ τζαμιά. Τὰ μυστήρια τοῦ θυσιαστηρίου τελοῦνται κρυφὰ σέ μυστικές καὶ σκοτεινές τοποθεσίες. Τέτοιες εἶδα στίς πόλεις καὶ τὰ χωριά πού ταξίδεψα καὶ μοιάζουν μᾶλλον μέ κρύπτες ἢ τάφους, παρά μέ ἐκκλησίες. Οἱ στέγες τους εἶναι σχεδόν στό ὕψος τῆς ἐπιφάνειας τοῦ ἐδάφους, γιὰ νά μήν κατηγορηθεῖ καὶ ἡ ἐλάχιστη ἔξαρση τοῦ οἰκοδομήματος ὡς θρίαμβος τῆς θρησκείας καὶ πρόκληση πρὸς τήν ὑπερηφάνεια τῶν τεμενῶν. [...] Δέν εἶναι λοιπόν παράδοξο γιὰ τήν ἀνθρώπινη λογική, πού βλέπει τήν καταπίεση καὶ τήν περιφρόνηση στήν ὁποῖαν εἶναι ἐκτεθειμένοι οἱ καλοὶ χριστιανοί, καὶ τήν ἀμάθεια στίς ἐκκλησίες τους, πού ὀφείλεται στήν πενία τοῦ κλήρου, τό ὅτι βρέθηκαν πολλοί πού ἐγκατέλειψαν τήν πίστη. Μᾶλλον εἶναι θαῦμα, καὶ ἐπαλήθευση τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ πὼς πύλαι Ἰδου οὐ κατισχύουσιν αὐτῆς, πού ἡ ἐκκλησία ἐξακολουθεῖ νά διατηρεῖται μέσα σέ τόσο μεγάλη καταπίεση, καὶ παρά τήν τυραννία καὶ τὰ τεχνάσματα πού στρέφονται ἐναντίον της»⁷⁹.

Καί ὅπως σημειώνει ὁ Ράνσιμαν, ὁ Rysaut «κατάλαβε καλά τίς δυσκολίες πού ἀντιμετώπιζε ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία [...] καὶ ἦταν καλὰ πληροφορημένος»⁸⁰.

Τέτοια, λοιπόν, «ἀνεση» καὶ «ἐλευθερία» ἀπολάμβαναν οἱ ἀξιολύπητοι Ἕλληνες κατὰ τήν τουρκοκρατία, ὅπως μᾶς λένε ὁ Richard καὶ ὁ Rysaut, ὥστε νά μποροῦν νά ἔχουν ἐλεύθερα καὶ ἀνεμπόδιστα τὰ σχολεῖα ὅπως καὶ τίς ἐκκλησίες τους!

Στό τέλος τοῦ 17ου αἰῶνα, ὁ διακεκριμένος Ἄγγλος θεολόγος Thomas Smith, ἐταῖρος, κοσμήτορας καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Magdalen College τῆς Ὁξφόρδης⁸¹, ὅταν ἐπέστρεψε ἀπὸ τήν Κωνσταντινούπολη ἔγραψε μιὰ εἰλικρινῆ καὶ καλὰ πληροφο-

ρημένη ἀφήγηση γιὰ τήν ἑλληνικὴ καὶ τήν ἀρμενικὴ ἐκκλησία⁸². Ἐκεῖ ἐκφράζει τὸν θαυμασμό του καὶ τὴν ἀπορία του γιὰ τό πὼς «οἱ ταλαίπωροι Ἕλληνες» ἐνῶ βρίσκονταν κάτω ἀπὸ μιὰ τέτοια «ὀδυνηρὴ καταπίεση ἀπὸ τοὺς ἀνόητους καὶ βλάσφημους Τούρκους», διατηροῦσαν «μέ ὅλη τους τήν σταθερότητα» τήν «ἀκέραιη ὁμολογία τῶν μυστηρίων τῆς πίστεως, ὅπως αὐτὰ πιστεύονταν καὶ γίνονταν ἀποδεκτά κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες»⁸³.

Ὁ καταιγισμὸς τῶν μαρτυριῶν γιὰ τήν «ὑπέροχη» ζωὴ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τήν ἐποχὴ τῆς «ὀθωμανικῆς διοίκησης» δέν σταματᾷ ἐδῶ. Ἐναν αἰῶνα μετὰ τό Ζυγομαλᾶ, ὁ Νεκτᾶριος πατριάρχης Ἱεροσολύμων γράφει, γύρω στὰ 1660, τὰ ἑξῆς ἀποκαλυπτικά γιὰ τήν «πρότυπη ἀρμονικὴ συμβίωση» Ἑλλήνων καὶ Τούρκων καὶ κυρίως γιὰ τήν παροιμιώδη «ἀνεκτικότητα» τῶν «Ὀθωμανῶν» πρὸς τοὺς χριστιανούς ὑπηκόους τους:

«Καὶ μὴν, τοιαύτη τῆς Ἀνατολίδος νῦν ἡ κατάστασις. Οὐ γάρ ἐστὶ πόλις καὶ τόπος, ὅπη τῶν ὀρθοδόξων ἡμῶν οὐ προχέονται ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τὰ αἵματα. [...] Πὼς οἴεσθε [ἐσεῖς οἱ Λατίνοι] τοὺς ὑπὲρ Χριστοῦ κακοχουμένους καὶ διὰ τήν ὁμολογίαν καθ' ἐκάστην τ α λ α ι π ω ρ ο υ μ ἔ ν ο υ ς ,

πεινῶντάς τε καὶ διψῶντας καὶ γυμνητεύοντας, [...] διωκομένους τε καὶ βλασφημουμένους; [...] Καὶ εἴ τι προσκτῶνται [οἱ ὀρθόδοξοι] ἰδρῶτι τοῦ προσώπου, οὐκ εἰς τρυφὴν οὐμενοῦν, οὐκ εἰς δόξαν, οὐκ εἰς θέλημα σαρκός, ἀλλ' εἰς τό τελεῖν βασιλικούς φόρους, ὑπὲρ δύναμιν ὄντας. [...]

Ἴδε, τοιγαροῦν, ὁποῖα νῦν ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολίς. [...] Τεταπεινωμένη μέν κατὰ τὸν κόσμον, δεδοξασμένη δέ κατὰ τὸν Θεόν. [...] Εἰς ἔκπληξιν καὶ θάμβος τῶν εἰδόντων ὑμῶν [τῶν καθολικῶν] καὶ αὐτῶν τῶν ἀπίστων [δηλαδὴ τῶν Τούρκων]. Ἡ ἐκκλησία [...] δόξα χριστιανῶν ἀναδείκνυται, ἅμα καὶ καύχημα. Εἰ καὶ ἐάλω ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ἐδουλώθει, τό ἔθνος οὐδαμῶς ἐξερριζώθει»⁸⁴.

Ποτάμι χύνονταν τὰ αἵματα τῶν ὀρθοδόξων

Σκηνὴς ἀπὸ τήν «ὑπέροχη συμβίωση» τῶν Ἑλλήνων μέ τοὺς Τούρκους.

Ἑλλήνων ἀπό τήν «ἀνεκτική ὀθωμανική διοίκηση», μᾶς λέει ὁ Νεκτᾶριος Ἱεροσολύμων. Καί βρίσκονται οἱ Ἕλληνες μέσα στήν ὀθωμανική αὐτοκρατορία στήν πιό ἄθλια καί ἀξιοθρήνητη κατάσταση, ἀκριβῶς διότι δέν δέχονται νά ἀρνηθοῦν τήν πίστη τους. Καί εἶναι τόσο φριχτή καί ἀνυπόφορη ἡ ζωή τους, ὥστε ἀκόμη καί ἂν βγάλουν κάποια χρήματα μέ τόν ἰδρώτα τοῦ προσώπου τους, δέν μποροῦν νά τά χαροῦν οὔτε στό ἐλάχιστο, ἀφοῦ τούς τά παίρνει ὅλα ὁ σουλτάνος μέσα ἀπό τήν **βαρύτατη φορολογία**.

Καί τό πιό σπουδαῖο ἀπ' ὅλα εἶναι πῶς ὁ πατριάρχης ἀναφέρει ξεκάθαρα πῶς ἡ Κωνσταντινούπολη ἀλώθηκε καί **ὑποδουλώθηκε** σέ ἕναν «ἄπιστο» καί χριστιανομάχο κατακτητή! Γι' αὐτό ἄλλωστε καί οἱ Ἕλληνες ὑφίστανται ὅλα αὐτά τά δεινά, διότι εἶναι δοῦλοι τῶν «ἄπιστων» Τούρκων καί ὄχι συνεταῖροι τους. Σκλαβιά εἶναι ἡ κυριαρχία τῶν «ὀθωμανῶν», ὄχι «πρότυπη συνύπαρξη»! Σκλαβιά πού κάνει τά αἵματα τῶν χριστιανῶν νά τρέχουν σάν ποτάμι, καί τούς ἴδιους νά ζοῦν μιά πικρή καί «μαύρη» ζωή, ἀφοῦ ἡ βαρύτατη φορολογία τῶν ὀθωμανῶν δέν τούς ἄφηνε οὔτε στιγμή νά νιώσουν τήν πιό μικρή χαρά καί ἀπόλαυση. Καί ὅμως. **Τό ἑλληνικό ἔθνος**, παρά τά ὅσα ὑποφέρει καί πάσχει, καθόλου δέν ξεριζώθηκε, μᾶς λέει μέ πολύ συγκίνηση ὁ πατριάρχης. Καί γιατί αὐτό; Γιατί τό στηρίζει ἡ ἐκκλησία, ἡ δόξα καί τό καύχημα τῶν χριστιανῶν.

Εἶναι πολύ ἐντυπωσιακό νά ἀκοῦμε ἕναν πατριάρχη νά μιλάει τό **1660** γιά **ἑλληνικό ἔθνος**, 100 ὁλόκληρα χρόνια πρὶν τόν διαφωτισμό καί τά ὀρλωφικά.

Τόν ἴδιο αἰῶνα, περίπου 50 χρόνια πιό πρὶν, ὁ μαρτυρικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Κύριλλος Λούκαρης ἀπαντῶντας στήν κατηγορία τῶν «Λατίνων» σχετικά μέ τήν ἔλλειψη «σοφίας» στούς Ἕλληνες, ἔγραψε τά παρακάτω γιά τό πρόβλημα τοῦ μαρασμοῦ τῆς παιδείας στό ἑλληνικό γένος:

«Πῶς ἡ ἀνατολική ἐκκλησία καί ὅλον τό γένος

τῶν Ἑλλήνων εἶναι κακά καταστρεμμένον, τοῦτο δέν τό ἀρνούμεθα. [...] Ὅσον πῶς δέν ἔχομεν σοφίαν καί μαθήματα, ἀλήθεια εἶναι. [...] Ἄν [ὅμως] εἶχε βασιλεύσει ὁ Τούρκος εἰς τήν Φραγίαν δέκα χρόνους, χριστιανούς ἐκεῖ δέν [θά] εὑρίσκες(!). Καί εἰς τήν Ἑλλάδα τώρα διακόσιους χρόνους εὑρίσκεται. Καί κακοπαθοῦσιν οἱ ἄνθρωποι καί βασανίζονται διὰ νά στέκουν εἰς τήν πίστιν τους, καί λάμπει ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ. [...] Καί σεῖς μοῦ λέγετε πῶς δέν ἔχομεν σοφίαν;»⁸⁵.

Ὁ Πατριάρχης Κύριλλος Λούκαρης.

Κι ἂν δέν ἔχομε σοφία παράξενο δέν εἶναι, λέει στούς Εὐρωπαίους ὁ οἰκουμενικός πατριάρχης. Ἄν εἶχατε ἐσεῖς τούς Τούρκους μόνον γιά δέκα χρόνια, δέν θά εἶχε μείνει στήν Δύση οὔτε ἕνας χριστιανός. Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες τοὺς ἔχομε ἐδῶ διακόσια χρόνια. Καί ὅμως, ἡ πίστη μας λάμπει κάθε μέρα σάν τόν ἥλιο, μ' ὅλη τήν φρίκη τῆς τουρκικῆς κτηνωδίας πού ὑφιστάμεθα. Καί μετά ἔρχεστε ἐσεῖς, μετά ἀπό ὅλα αὐτά πού ὑποφέρουμε, νά μας πεῖτε ὅτι δέν ἔχομε σοφία; Πῶς θά μπορούσαμε νά εἶχαμε σοφία, λέει ὁ πατριάρχης, μέσα σέ

τέτοια βαρβαρότητα πού ζοῦμε;

Εἶναι πραγματικά ἀξιοπρόσεκτο νά βλέπουμε ἕναν ἀκόμη ὀρθόδοξο πατριάρχη νά κάνει λόγο γιά **Ἑλλάδα**, 150 χρόνια πρὶν τόν διαφωτισμό.

Ἦταν ἀκριβῶς αὕτη ἡ ἐποχή, ὁ 17ος αἰῶνας, ὁποῦ οἱ Γερμανοί κυριολεκτικά **ἔτρεμαν** μήν τυχόν τοὺς κατακτήσουν οἱ Τούρκοι καί μεταβληθοῦν κι αὐτοί, **σάν τοὺς Ἕλληνες**, σέ ἕναν «βάρβαρο, ἀμόρφωτο καί σκαιό λαό»⁸⁶!

Γιατί, δέν ἔφτανε πού ἦταν οἱ ἴδιοι οἱ Τούρκοι βουτηγμένοι ὁλοκληρωτικά μέσα στήν ἀπόλυτη ἀθλιότητα, βύθιζαν σ' αὐτήν καί ὅλους τοὺς λαούς πού κατακτοῦσαν. Πρᾶγμα πού εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά χάνουν ὀριστικά κάθε ἔχνος παιδείας καί πολιτισμοῦ, ὥστε νά καθίστανται τό ἴδιο βάρβαροι καί ἀμόρφωτοι μέ τοὺς ἐξαχρειωμένους κατακτητές τους.

(συνεχίζεται)

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

56. Σχετικές παραπομπές βλ. στο έργο του Α.Α. Μανδρίκα, «Κρυφό Σχολείο», *Μύθος ή Πραγματικότητα*; Αθήνα 1992, σσ. 111-113.
57. Ο Β. Σφυρόερας την θεωρεί πιθανή και σίγουρα δεν την αποκλείει: Πάπυρος, Larousse, Britannica, 1978, λη' κρυφό σχολείο.
58. Π. Στάθης, «Τό Κρυφό Σχολείο: Διαδρομές του Μύθου, Διαδρομές της Ιστορίας», εισήγηση στο συνέδριο «Η ιστορία ως διακύβευμα. Μορφές σύγχρονης ιστορικής κουλτούρας», 2001, δημοσιευμένη (καί) σε αρχείο pdf στο cd που συνοδεύει το 4ο τεύχ. 2003-2004, του Historein/Ιστορεῖν, σ. 2 (του pdf).
59. «Even during times of great political distress such as the Ottoman rule or the Nazi occupation of Greece during the Second World War, participation in some form of official or unofficial literacy practices provided Greeks with a sense of direction and pride, a form of moral sustenance. For instance, the "secret schools," which operated clandestinely and "illegally" during the Ottoman rule over Greece for nearly 400 years, also instilled in them a strong Greek ethos. Similarly, during the Second World War when official public and private schools were forced to shut their doors to the young Greeks, many were "home-schooled" by relatives or friends». A. Dragona and C. Handa, «Xenes Glosses: Literacy and Cultural Implications of the Web for Greece», στόν τόμο G. E. Hawisher - C. L. Selfe (έπιμ.), *Global Literacies and the World-Wide Web*, London - New York 2000, σ. 66.
60. «Krifas-Skolias "Hidden Schools", operated clandestinely under the cover of darkness to maintain the language during this period». M. Costantakos - J. N. Spiridakis, «Greek in New York», στόν τόμο O. Garcia - J. A. Fishman (έπιμ.), *The Multilingual Apple: Languages in New York City*, Berlin - New York 2002, σ. 144.
61. J. Georgas, «Ecological-Social Model of Greek Psychology», στόν τόμο U. Kim, J.W. Barry, *Indigenous Psychologies, Research and Experience in Cultural Context, Cross-Cultural Research and Methodology Series 17*, Newbury Park 1993, σσ. 62-65.
62. N. V. Gianaris, *Geopolitical and Economic Changes in the Balkan Countries*, Westport, Conn. 1996, σ. 42.
63. «Education has a long tradition in Greece. Socrates was teaching when the peoples of Western Europe were still illiterate. [...] Happenings during those four hundred years [of Turkish occupation] must have stirred the Greeks' appetite for education; it is clear, in any case, that the κρυφό σχολείο helped to preserve the Greek language and national identity»: G. Psacharopoulos, «Education in Greece Today: Contributions to the Perennial Debate. Introduction», *Journal of Modern Greek Studies* 13, 1995, σ. 169.
64. Α. Αγγέλου, *Τό Κρυφό Σχολείο. Χρονικό ενός Μύθου*, Αθήνα 1997, σ. 23.
65. Θράκη, Μακεδονία, «Ελλάς» (Θεσσαλία-Στερεά), Πελοπόννησος, Ήπειρος καί άλλες.
66. Ήράκλεια, Θεσσαλονίκη, Αθήνα, Ναύπλιο, Ναύπακτος, Ίωάννινα καί άλλες.
67. M. Crusius, *Turcograecia*, Basileae 1584, σσ. 93-94.
68. M. Crusius, έπ. παρ. σ. 431.
69. M. Crusius, έπ. παρ. σ. 437.
70. M. Crusius, έπ. παρ. σ. 434.
71. Είναι σαφές πώς ό Ζυγομαλάς τοποθετεί την λαμπρή άκμή όλων αυτών των περιοχών καί των πόλεων στην βυζαντινή καί όχι στην κλασσική εποχή, διότι στην κλασσική εποχή δεν υπήρχε ούτε ή Ναύπακτος, ούτε τό Ναύπλιο, ούτε βέβαια τά Ίωάννινα! Άλλωστε, οι «Άγαρρηνοί», ως γνωστόν, δεν κατέλυσαν την Αθήνα του Περικλή, αλλά την Βυζαντινή αυτοκρατορία. Γι' αυτό καί δεν μπορούμε εδώ νά μιλάμε γιά κλασικισμό του Ζυγομαλά, αλλά γιά βυζαντινισμό, μέσα στόν όποιον αναγνώριζε την λαμπρή άκμή του γένους των Έλλήνων.
72. M. Crusius, *Turcograecia*, Basileae 1584, σ. 94.
73. M. Crusius, έπ. παρ. σ. 100. Τό ίδιο απόσπασμα από την έπιστολή του Σχολάριου (μέ ελάχιστες διαφορές), βλ. στόν πολυτιμότατο τόμο του Κ.Β. Σκουτέρη, *Κείμενα του Νέου Έλληνισμού*, Έκκλησιαστικά Έκδόσεις Έθνικής Έκατονπεντηκοταετηρίδος, 3, έν Αθήναις 1971, σσ. 35-36.
74. Όπως υποστηρίζει ό Α. Λιάκος «Είχε ή Έκκλησία Έθνική Συνείδηση;», έφ. Τό ΒΗΜΑ, 25-03-2007.
75. Ο Θεοδόσιος Ζυγομαλάς ήταν γιός του Ίωάννη Ζυγομαλά, ό όποιος ήταν όχι μόνον πρωτονοτάριος αλλά μέγας ρήτωρ της πατριαρχικής αυλής.
76. Όλη ή *Turcograecia* είναι ελεύθερα διαθέσιμη στό internet, στην διεύθυνση <http://www.unimannheim.de/mateo/camenahist/crusius1/te01.html>.
77. Ιστορία του Έλληνικού Έθνους, τ. Ι', σ. 150. Η μαρτυρία αυτή βρίσκεται στό έργο που εξέδωσε ό Francois Richard τό 1657 στό Παρίσι μέ τόν τίτλο *Relation de Ce qui s'est Passe de plus Remarquable a Saint-Erini isle de l'Archipel depuis l'Etablissement des Peres de la Compagnie de Iesus en Icelle. Avec la Declaration de Plusieurs Choses Memorables Touchant le Rit [et] la Creance des Grecs de ce Temps, et Touchant les Feux Sous-terrains, qui Sortirent du Fond de la Mer l'an 1650*.
78. Πρωτότυπος τίτλος S. Runciman, *The Great Church in Captivity*, Cambridge 2003 [1968]. Έλλ. μετάφραση: Σ. Ράνσιμαν, *Η Μεγάλη Έκκλησία έν Αιχμαλωσία*, τ. Α' καί Β', Αθήνα 1979.
79. S. Runciman, έπ. παρ. σ. 204. Σ. Ράνσιμαν, έπ. παρ. σσ. 390-391.
80. S. Runciman, έπ. παρ. σ. 204-205. Σ. Ράνσιμαν, έπ. παρ. σ. 391.
81. J. Pinnington, *Anglicans and Orthodox, Unity and Subversion, 1559-1725*, Leominster 2003, σ. 74.
82. S. Runciman, έπ. παρ. σ. 292-293. Σ. Ράνσιμαν, έπ. παρ. σ. 524.
83. T. Smith, *An Account of the Greek Church*, Oxford 1680, σσ. 195-196. Βλ. σχ. J. Pinnington, έπ. παρ. σ. 78.
84. Κ.Β. Σκουτέρη, *Κείμενα του Νέου Έλληνισμού*, Έκκλησιαστικά Έκδόσεις Έθνικής Έκατονπεντηκοταετηρίδος 3, έν Αθήναις 1971, σσ. 79-80.
85. Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, *Ίεροσολυμιτική Βιβλιοθήκη*, τ. 2, Άγ. Πετρούπολις 1894, σσ. 513-514. Κ.Β. Σκουτέρη, έπ. παρ. σσ. 63-64.
86. G. Podskalsky, *Η Έλληνική Θεολογία επί Τουρκοκρατίας, 1453-1821*, Μορφωτικό Ίδρυμα Έθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2005 [γερμανικό πρωτότυπο: 1988], σ. 81, σημ. 5, έπ. καί σχ. παραπομπή.

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΝΤΡΟΝ ΙΕΡΑΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΣ;*

Τημοσίευμα πρωτοφανούς δουλοφροσύνης καί διαταγή, αναδίδουσα τήν δυσσομίαν τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, εἶδε τό φῶς τῆς ἡμέρας εἰς τήν πινακίδα τῶν ανακοινώσεων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τήν παραθέτομεν αὐτουσίαν «Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν φοιτητῶν τῆς Σχολῆς, ὅτι κατ' ἀπόφασιν ὁμόφωνον τῆς Σχολῆς ληφθεῖσαν κατὰ τήν συνεδρίαν τῆς 10-10-50 δέν θά γίνωνται δεκτοί πρός ἐξέτασιν, ὅσοι ἐχόμενοι τοῦ Παλαιοῦ Ἡμερολογίου δέν εὐρίσκονται εἰς κανονικάς σχέσεις πρός τάς νομίμους Ἐκκλησιαστικάς ἀρχάς. Οἱ τυχόν μέχρι τοῦδε εἰς κατάστασιν τοιαύτην διατελοῦντες, δέον νά ὑποβάλουν πρός τήν Σχολήν τόν κανονικόν λίβελλον».

Ἐκφράζομεν τήν βαθυτάτην ἡμῶν ἑκπληξιν πῶς καθηγηταί φιλελευθέρων ἀρχῶν, ἐδέχθησαν νά υπογράψουν μίαν τοιαύτην δουλοπρεπή δήλωσιν, ὥστε νά παρουσιασθῇ ἡ ἀπόφασις «ὁμόφωνος». Ἀλλά καί οἱ διδάσκοντες τό πνεῦμα τῆς Ἐλευθερίας καί ἐρμηνεύοντες τῆς ἀφθάστου γοητείας φράσιν «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν», ἐδέχθησαν υπογράφοντες διά τρεμούσης χειρός, νά ὁμολογήσουν τήν δειλίαν των καί τήν ἔμπρακτον ἀντίθεσίν των πρός τό χριστιανικόν πνεῦμα; Ἀναγκαζόμεθα νά ἀναφωνήσωμεν «Αἰδώς Ἀργεῖοι».

Τήν ἑκπληξίν μας ἐπιτείνει ὁ χαρακτήρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἡ Θεολογική Σχολή εἶναι Σχολή ἐπιστημονική. Δέν εἶναι ἐκκλησιαστικόν Σεμινάριον. Ἐπομένως δύναται ὁ οἰοσδήποτε νά σπουδάσῃ Θεολογίαν, ἀνεξαρτήτως τῶν Ὁρησκευτικῶν του πεποιθήσεων. Ὡς ἐκ τούτου ἡ στάσις αὕτη τῆς Σχολῆς ἔναντι τῶν Παλαιοημερολογιτῶν εἶναι οὐσία καί τύποις ἄδικος καί παράνομος.

Ἐρωτῶμεν δέ τήν περίσεμνον τῶν Θεολόγων Σχολήν. Οἱ υπογράψαντες τήν ἀπόφασιν τῆς Σχολῆς καθηγηταί, οἱ σπουδάσαντες εἰς τά Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης, ἐπέδωσαν λίβελλον προκειμένου νά ἀποκτήσουν τό δικαίωμα τοῦ φοιτητοῦ; Ἀλλά καί ἤξιωσαν τοιοῦτον λίβελλον ἀπό τούς φοιτητάς τῆς Θεολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν, οἱ ὅποιοι ἐπρέβουν ἄλλα δόγματα; Εἶναι γνωστόν ὅτι εἰς τήν Θεολογικὴν Σχολήν Ἀθηνῶν ἐσπούδασαν καί καθολικοί, καί διαμαρτυρόμενοι καί κληρικοί Ἐκκλησιῶν, ποῦ ἀκολουθοῦν τό παλαιόν ἡμερολόγιον.

Ἀλλά ἡ ἀπόφασις τῆς Σχολῆς ἀναπτύσσει τό πνεῦμα

τοῦ χαφιεδισμοῦ μεταξύ τῶν φοιτητῶν ἐπὶ θυσία τῆς ἐπιστημονικῆς καί χριστιανικῆς ἀξιοπρεπείας. Διότι πῶς εἶναι δυνατόν ἡ Σχολή νά ἐλέγξῃ τάς πεποιθήσεις τῶν φοιτητῶν, ἐάν δέν εὐρεθοῦν ποταπὰ καί δουλοπρεπῆ ὄντα νά πληροφορήσουν τούς κυρίους των διά τάς πεποιθήσεις τῶν συναδέλφων των;

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν ἐρωτῶμεν: Ἀποτελεῖ ἡ Θεολογική Σχολή ἐπιστημονικόν ἐργαστήριον ἐλευθέρας ἐρεῦνης, ἢ εἶναι τσιφλίκι ὠρισμένων δικτατορίσκων; Ἐάν συμβαίνει τό δεύτερον, τότε ἄς γνωστοποιηθῇ τοῦτο δι' ἐπιγραφῆς ἄνωθεν τῆς Σχολῆς. Ἐάν ὅμως συμβαίνει τό πρῶτον, τότε ὁ φιλελεύθερος κόσμος ὀφείλει νά διαμαρτυρηθῇ. Τόν λόγον πρῶτον τόν ἔχουν οἱ φοιτηταί ὅλων τῶν Σχολῶν.

Φοιτηταί τῆς Ἑλλάδος, ἀποτρέψατε διά τῶν ἐννόμων διαμαρτυριῶν σας, τήν ἐπιστροφὴν τοῦ Πανεπιστημίου μας, εἰς τούς χρόνους τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως.

Σπουδασταί τοῦ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ. Διατηρήσατε, ἀδιαλώβητον τό γόητρον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Νέοι καί Νέες τῆς Ἑλλάδος.

Ὅσοι αἰσθάνεσθε τήν καρδίαν σας νά σκιρτᾷ ἀπό τά ἰδανικά τῆς Ἐλευθερίας, στιγματίσατε ἀπόφασιν ἐπαναφέρουσιν ἐν ἰσχύϊ τόν θεσμόν τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως καί ἀναπτύσουσαν τό πνεῦμα τοῦ καταδοτισμοῦ καί τῆς χυδαιοπρεπείας μεταξύ τῆς σπουδαζούσης Νεολαίας.

Αὐτήν τήν στιγμὴν καί ἀπό τῆς παρούσης στήλης, δέν ὁμιλοῦμεν ἀπλῶς ὡς Παλ/ται. Ὅμιλοῦμεν ὡς ἐλεύθεροι πολῖται, ἐλευθέρου Κράτους καί νομίζομεν, ὅτι διά μίαν Σχολήν, δι' ἓνα Ἐπιστήμονα δι' ἓνα διανοούμενον γενικῶς, τό μόνον ὄπλον ἀγῶνος εἶναι ἡ γραφίς, ἡ εἰρωνεία, ἡ ἀπό ἔδρας διαφώτισις. Οὐδέποτε ὅμως ὁ ἐκβιασμός καί ἡ ἀπειλή. Τό τελευταῖον αὐτό μέσον προδίδει δειλίαν χαρακτήρος καί ἀδυναμίαν ἐπιχειρημάτων. Ἀλλά καί στιγματίζει ἀνεπανορθώτως τό γόητρον μιᾶς Σχολῆς. Φειδόμενοι δέ τοῦ γοήτρου τῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία ἐξέθρεψε πολλούς ἐξ ἡμῶν, διαμαρτυρόμεθα καί ἐπικαλούμεθα τήν συνήγορον φωνήν, ὅχι τῶν δειλῶν καί τῶν ἀνάνδρων, ἀλλά τῶν Ἐλευθέρων καί ἀξιοπρεπῶν Ἑλλήνων.

* «Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ», Ἀρ. φ. 92, ἔτος 4ον, 30/10/1950, σελ. 2.

ΤΙΜΗΤΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Οἱ Νεομάρτυρες στή Βυζαντινή Τέχνη καί ὁ Χριστοκεντρικός χαρακτήρας τοῦ μαρτυρίου τους

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου τεύχους)

Εἰ χιλιάδες ἐπομένως Νεομάρτυρες μέ τό μαρτύριό τους ἀπέδειξαν ἔμπρακτα τήν τελεία πίστη καί ἀγάπη τους στόν Τριαδικό Θεό, καί μέ τό αἷμα τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τους εὐαρέστησαν τό Χριστό, ἐξέπληξαν τούς ἀγγέλους, εὐφράναν τούς ἀγίους, ἐταπείνωσαν τούς δαίμονες, ἐλύπησαν τούς ἀλλοπίστους, παρηγόρησαν τούς ἐν θλίψει ἀδελφούς, ἐχαροποίησαν τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία στερεώθηκε μέ τό αἷμα τους καί γι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία στεφανώνει καί τιμᾷ τή μνήμη τους, κατά τόν Νικόδημον τόν Ἁγιορείτη⁵. Καί γι' αὐτό τά ἱερά λείψανά τους τοποθετοῦνται στά ἱερά θυσιαστήρια – Ἅγιες Τράπεζες – καί πού χωρίς αὐτά δέν ἐγκαινιάζεται ἱερός ναός.

Ἡ πίστη στό Χριστό ἀποτελεῖ τό βασικό λόγο τοῦ μαρτυρίου, πού χορηγεῖται ὡς προνόμιο στούς ἐκλεκτούς καί ἀποτελεῖ τήν ὑψηλότερη ἔκφραση τῆς ὑπακοῆς στό Θεό· ὁ Μάρτυρας ζεῖ τό μαρτύριο ὡς καθημερινό βίωμα, παραδίδοντας τόν ἑαυτό του στό θάνατο γιά τό Χριστό. Ὁ μαρτυρικός θάνατος τοῦ Νεομάρτυρα εἶναι ἡ ἐπισφράγιση καί ἡ μεγαλειώδης ἔκφραση τοῦ ἀναίμακτου μαρτυρίου· γιά τήν ἀγάπη καί τήν πίστη του στό Χριστό ὑπομένει χαίρων «δεσμωτήρια καί δεσμά καί συκοφαντίας καί ἐξορίας καί ἄλλας ταλαιπωρίας ἀπάσας»⁶. Ὁ μαρτυρικός θάνατος ἀναβιβάζει τόν Μάρτυρα στό ἀγγελικό ἀξίωμα, ἀνοίγει τίς πύλες τοῦ οὐρανοῦ στήν ἔνδοξη τελείωση ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Τό μαρτύριο τοῦ κάθε Μάρτυρα προϋποθέτει ἀπαρασάλευτη ἔμμονη στήν ὀρθόδοξη πίστη, θαρραλέα ὁμολογία ἐνώπιον τῶν διωκτῶν καί διαπρῦσια διακήρυξη τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστοῦ, γιά νά ἔχει ἐφαρμογή ὁ λόγος τοῦ Κυρίου «ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός»⁷.

Κατά τήν πατερική θεολογία, συνεπῶς, τό μαρτύριο ἐμπνέεται ἀπό τή σταυρική θυσία τοῦ Χριστοῦ, χάριν τοῦ ὁποίου οἱ Μάρτυρες καταφρονοῦν τό θάνατο. Μετά τό σταυρικό θάνατο τοῦ Ἀρχιμάρτυρα Χριστοῦ ἀναδεικνύονται μυριάδες μαρτύρων τῆς πίστεώς τους σ' Αὐτόν. Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία ψάλλει «παθῶν ἐκουσίως, Μαρτύρων θεῖα στρατεύματα, πίστει, ἐναθλεῖν παρεσκεύασεν»⁸.

Οἱ χριστιανοί Μάρτυρες, στοιχοῦντες στή θεῖα ἐντολή θυσιάζονται καί χωρίς νά προβάλλουν ἄμυνα

5. Νικόδημου Ἁγιορείτου, *Νέον Μαρτυρολόγιον*, ὁ.π., σ. 17-25.]

6. Ἰωάννου Χρυσόστομου, *Ἑρμηνεία εἰς τήν πρός Ρωμαίους Ἐπιστολήν*, ὁμιλ. ιε' 3, PG 60, 549.]

7. Ἀπ. β', 13.]

8. Βλ. Μακαρίου Αἰγυπτίου, *Ὁμιλίες Πνευματικάι*, Ὁμιλ. ΙΕ', 11-12, ΒΕΠ 41, 220-221.]

έναντίον τῶν διωκτῶν τους ὁμολογοῦν «ἐνεκά Σου θανατούμεθα, ὅλην τήν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς»⁹.

Ἔτσι οἱ μάρτυρες τῆς ὀρθοδόξου πίστεως προσφέρουν τή ζωή τους ὑπέρ τῆς «καλῆς ὁμολογίας», ἀκολουθοῦντες τό παράδειγμα τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος πρῶτα «ἐμαρτύρησε τήν καλήν ὁμολογίαν», τήν ὁποία διεκήρυξε πρὶν ἀπό τή σταυρική θυσία καί αὕτη ἦταν ὅτι ἤλθε στόν κόσμον γιά νά «μαρτυρήσῃ τῇ ἀληθείᾳ»¹⁰.

Ἡ «καλή ὁμολογία» τῶν Μαρτύρων γιά τήν ἐν Χριστῷ ἀποκαλυφθεῖσα ἀλήθεια ἐμπεριέχεται στήν ὁμολογιακή φράση «χριστιανός εἰμι», πού σήμαινε σταθερή πίστη στό Χριστό καί ἀμετακίνητη ἐμμονή στά δόγματα τῆς Ἐκκλησίας, εἶχε δέ ὡς ἀποτέλεσμα τόν «ἐν φόνῳ μαχαίρας» θάνατο¹¹.

Από τή θεολογία τοῦ μαρτυρίου συνάγεται ὅτι δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἀληθινός μάρτυρας χωρίς τή συνεχή «καλή ὁμολογία»· ἡ ζωή τοῦ πραγματικοῦ πιστοῦ εἶναι μία συνεχόμενη μεγάλη ὁμολογιακή πορεία, πού ἴσως συχνά καταλήγει στό μαρτύριο τοῦ αἵματος¹².

Κατά τούς μεταγενέστερους μάλιστα χρόνους, ἡ ὁμολογία «χριστιανός εἰμι» ἀποδίδεται ἀπό τούς Νεομάρτυρες μέ ἀνάλογη φράση «Εἰ γὰρ χριστιανός γεννήθηκα καί χριστιανός θέλω νά πεθάνω». Στίς δελεαστικές προτάσεις τῶν ἀντίχριστων Μωαμεθανῶν, οἱ Νεομάρτυρες ἀκολουθοῦσαν τούς ἀθλητές τῶν κατακομβῶν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας καί ἐπαναλάμβαναν τή γνώριμη ἀπαίτηση «τόν Ἰησοῦ μου θέλω». «Εἰ γὰρ τόν Ἰησοῦ μου δέν τόν ἀρνοῦμαι, χριστιανός γεννήθηκα, χριστιανός θέλω νά πεθάνω... Χριστιανός, χριστιανός, χριστιανός»¹³. Οἱ Μάρτυρες ἐνώπιον τῶν διωκτῶν τους δέν ἀναφέρονταν οὔτε στό ἀξίωμα τους οὔτε στίς γνώσεις καί τή σοφία τους· δέν πρόβαλαν ἀντίσταση στή βία τῶν διωκτῶν τους, ἐστέκοντο ἄοπλοι ἀπέναντί τους καί δέν ἱκανοποιοῦσαν καμία περιέργεια τῶν ἀνακριτῶν τους. Ἐμεναν σταθεροί στήν ὁμολογία τους ἀποβλέποντες στήν οὐράνιο πορεία τους, ἐπιδιώκοντας «τό βραβεῖον τῆς ἁνῶ κλήσεως». Ἐδιναν στερεότυπα τήν ὑπέρ τοῦ Χριστοῦ ὁμολογία «χριστιανός εἰμι» καί ἀποδεικνύονταν μεγαλοφωνότατοι κήρυκες τῆς πίστεως μέ τήν προσφορά τοῦ αἵματός τους¹⁴.

Ἡ θυσία τῶν Νεομαρτύρων γιά τήν ὀρθόδοξη πίστη ἀποτελεῖ δίδαγμα γιά ὅλους τους μεταγενέστερους καί σύγχρονους Ἕλληνες. Ἰδιαίτερα σήμερα προβάλλεται ἄμεση ἡ ἀνάγκη νά ἀναφανοῦν καί ἀναφερθοῦν νεοφανεῖς καλλίνικοι μάρτυρες τῆς Ὀρθοδοξίας, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦντες τήν ὁδὸ τῆς τελειώσεως τοῦ ἐσταυρωμένου Χριστοῦ ἀναδεικνύονται «ἄγγελοι» καί «πάρεδροι Χριστοῦ» καί «θείας φύσεως κοινωνοί»¹⁵.

Μέ τό τίμιο ἐξάλλου αἷμα τῶν Μαρτύρων καί τῶν Νεομαρτύρων στερεώνεται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ὀρθοδοξίας, πού εἶναι γεμάτη ἀπό τά μεγάλα καί θαυμαστά θαύματά τους. Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία μας δοξάζει, τιμᾷ καί γεραίρει τούς Νεομάρτυρες, δοξολογεῖ τόν Κύριο μέ ψαλμούς, ὕμνους καί ὠδές πνευματικές¹⁶ καί οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί ἐνδυναμώνονται ἀπό τό μαρτύριό τους.

9. Ψαλμ. μγ', 23. Βλ. καί Ὀριγένους, Κατά Κέλσου, Γ, 7, ΒΕΠ 9, 186, Μ. Ἀθανασίου, Περί Ἐνανθρωπήσεως, 27 καί Τερτυλιανοῦ, Ad Scapulam, 50. Πρβλ. καί Μητροπολίτου Νεκταρίου Χατζημιχάλη, Ὀρθοδοξία, Μαρτύριο, Ἱεραποστολή, Θεσσαλονίκη 1964, σ. 9-10 κ.ἄ.

10. Ἰω. ιθ', 37.

11. Ἐβρ. ια', 37, καί Ἰω. Χρυσοστόμου, Ὁμιλία ἐγκωμιαστική, Εἰς τόν ἅγιον μάρτυρα Λουκιανόν, 3, PG 50, 524 καί 525.

12. Σπ. Μπιλάλη, Οἱ Μάρτυρες τῆς Ὀρθοδοξίας, σ. 155-157.

13. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Νέον Μαρτυρολόγιον..., σ. 234, 235.

14. Βλ. σχετικά Τά Μαρτύρια τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν..., σ. 21-22 καί Ἱερώνυμου Κατσώνη, Τό ἐνθουσιαστικόν στοιχεῖον εἰς τήν Ἐκκλησίαν τῶν Μαρτύρων, Αθῆναι 1952, σ. 11-12, γιά τίς γραπτές πηγές τῶν μαρτύρων.

15. Β' Πέτρου, α', 4 καί Ἀποκ. β', 10· βλ. καί Χρ. Κρικῶνη, Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία..., σ. 122.

16. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Νέον Μαρτυρολόγιον..., σ. 8.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

♦ Γράφει ο Ν. Παπαχρήστου στην Καθημερινή (1/14-7-2010):

Αλλαγή προσφώνησης του Πατριάρχη: Μιά νέα προσφώνηση για τον Οικουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαίο, αντί του μακραίωνου θρησκευτικού τίτλου του, φαίνεται πως αποφάσισε να υιοθετήσει η Άγκυρα. Σύμφωνα με πληροφορίες, το τουρκικό υπουργείο Έξωτερικών προωθεί τη χρήση -από τα στελέχη του- του περισσότερο κοσμικού και μάλλον **υποτιμητικού** τίτλου «κύριος Πατριάρχης» αντί του μέχρι σήμερα χρησιμοποιούμενου «Αγιώτατος Ρωμικός Πατριάρχης». Μάλιστα διπλωματικές πηγές αναφέρουν ότι ήδη εστάλη και σχετική οδηγία στις ανά τον κόσμο πρεσβείες και προξενικές Αρχές της Τουρκίας.(...)

«Ο τίτλος του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχη συνδέεται με το αρχαίο εκκλησιαστικό καθεστώς και την παράδοση της Εκκλησίας και είναι σεβαστός από όλα τα κράτη και τους διεθνείς Όργανισμούς διαχρονικά. Ο θεσμός του Πατριαρχείου υφίσταται αιώνες πριν συσταθεί το τουρκικό κράτος και πάντοτε ο Πατριάρχης αντιμετωνίζονταν με σεβασμό, ακόμα και από τους Οθωμανούς, ως κορυφαίος θρησκευτικός ηγέτης», δηλώνει στην «Κ» ο θεολόγος Αριστείδης Πανώτης και προσθέτει: «Δέν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί ή κοσμική προσφώνηση “κύριος Πατριάρχης” αντί του ιστορικού εκκλησιαστικού τίτλου “Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης”. Όπως και τον Πάπα της Ρώμης δέν μπορούν να τον αποκαλέσουν “κύριο Πάπα”».

Υπενθυμίζεται ότι όταν στις αρχές της δεκαετίας του '30 οι τουρκικές κρατικές Αρχές άμφισβήτησαν, για πρώτη φορά, τον τίτλο «Οικουμενικός Πατριάρχης» και χρησιμοποιήθηκε ο τίτλος του «πρωτοπαπά», ο τότε Πατριάρχης Φώτιος Β' περίπου για δύο χρόνια επέστρεφε τις επιστολές που δέν απευθύνονταν στον «Πατριάρχη» ή στον «Οικουμενικό Πατριάρχη».(...)

Ημεείς απλώς επισημαίνουμε, τό πόσον προσβλητική θεωρούν οι πατριαρχικοί κύκλοι, την αλλαγή της προσφωνήσεως του Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, από τās κρατικές αρχάς της Τουρκίας.

♦ Διά πρώτην φοράν από την Μικρασιατικήν Καταστροφήν, ἐγένετο λειτουργία εἰς τήν Ἱεράν Μονήν Παναγίας Σουμελά τοῦ Πόντου. Τό γεγονός συνεκίνησε τά ψυχάς πολλῶν Ἑλλήνων, ἀπό ἐθνικῆς ἀπόψεως. Ἀπό ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ὅμως κρινόμενον τό γεγονός, ἀποτελεῖ μίαν ἐπιπλέον παρεκτροπήν τοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου. Διότι ἐξ ἀφορμῆς τοῦ γεγονότος τούτου προώθησε ἔτι περισσότερο τόν πανθρησκευτικόν συγκρητισμόν. Τοῦτο φαίνεται ἀπό τά ἐξῆς σημεῖα:

Κατ' ἀρχάς, τό πρῶτον πρᾶγμα πού ἔκαμε ὁ κ. Πατριάρχης φθάνων εἰς Τραπεζοῦνταν ἦτο νά ...τραπεζωθεῖ ὑπό τοῦ Μουφτή! Νά συμφάγει μετὰ τῶν ἀδελφῶν του μουσουλμάνων τό τελετουργικόν δεῖπνον τοῦ Ραμαζανίου «Ἰφτάρ». Ἀναφέρουν «ΤΑ ΝΕΑ» (τῆς 2/15-8-2010) ὑπό τίτλον:

Ἱστορική Πατριαρχική Λειτουργία στήν Παναγία Σουμελά στήν Τραπεζοῦντα:

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἔφθασε τό ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου στήν Τραπεζοῦντα, ἀεροπορικῶς ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη. Μετά τήν ἀφίξή του ὁ κ. Βαρθολομαῖος παρακάθισε σέ ἰφτάρ (δείπνο γιά τή λήξη τῆς ἡμερήσιας νηστείας τοῦ μήνα τοῦ Ραμαζανιοῦ), τό ὁποῖο παρέθεσαν ὁ μουφτής τῆς Τραπεζοῦντας καί ὁ Νομάρχης.

Κατά τό Ραμαζάνιον οἱ Μωαμεθανοί -ὡς γνωστόν- δέν τρώγουν οὔτε πίνουν τίποτε μέχρι τήν δύσιν τοῦ ἡλίου. Τότε εἶναι ἐλεύθεροι νά φάγουν ὅσο θέλουν καί ὅ,τι θέλουν. Νηστεύουν αὐστηρῶς, δηλαδή, κατά τήν ἡμέραν, καί τρώγουν ἀχαλινῶς κατά τήν νύκτα. Εἰς τοιοῦτον φαγοπότιον μετὰ τήν δύσιν τοῦ ἡλίου μετεῖχε καί ὁ κ. Βαρθολομαῖος, τό ἑσπέρας πρό τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου κατά τό νέον ἡμερολόγιον. Φυσικά, διά τόν κ. Πατριάρχη ἦτο ἀκόμη αὐστηρά νηστεία, ὡς ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς νηστείας τοῦ δεκαπενταυγούστου. Ἄλλ' ἴσως ὁ κ. Πατριάρχης νά ἔφαγε μόνον ἄρτον ὕδωρ καί ἄλλα νηστίσιμα ἐκ τῆς μωαμεθανικῆς τραπέζης. Καί πάλιν ὅμως ἡ συμμετοχή του εἰς τόν ἑορτασμόν τῶν ἀγαρινῶν ἀπαγορεύεται:

«Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τῶν κληρικῶν νηστεύει μετὰ

Ἰουδαίων, ἢ ἐορτάζοι μετ' αὐτῶν, ἢ δέχοιτο παρ' αὐτῶν τὰ τῆς ἐορτῆς ξένια, οἷον ἄζυμα ἢ τι τοιοῦτον, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, ἀφορίζέσθω» (Κανὼν Ο' Ἀποστολικός)

Εἰς τοῦτον ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης ἀναφέρει: «Σημείωσε ἀπὸ τὸν παρόντα κανόνα, ὅτι ὁμοίως πρέπει νὰ παιδεύονται καὶ ἐκεῖνοι ὅπου δέχονται καὶ τρώγουσι τὰ μικρὰ κουρμπάνια τῶν ἀγαρηνῶν καὶ ἐξαίρετως ἐκεῖνα τῶν θεοστυγῶν Μπαεραμίων τοὺς καὶ ὅσα ἄλλα συνηθίζουν εἰς τὰ σατανικά καὶ θεομισῇ συνέντια των» (Ἰ. Πηδάλιον, ἐκδ. Παπαδημητρίου 1998, σελ. 96).

Ἐπειτα εἰς τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ ὁ κ. Βαρθολομαῖος δὲν ἐλησμόνησε νὰ ἀναφερθεῖ καὶ εἰς τὰς ...ἀγαλλομένας ψυχὰς τῶν Σουλτάνων αἱ ὁποῖαι ὑποτίθεται ὅτι -ἐν μέσῳ τῆς γεένης τοῦ πυρός- ἠϋφράνθησαν ἐκ τῆς ὑπ' αὐτοῦ τελεσθείσης λειτουργίας λέγων:

«... πιστεύομεν ὅτι θὰ αἰσθάνωνται **χαρὰν καὶ ἱκανοποίησιν** καὶ αἱ ψυχὰι τῶν Ὁθωμανῶν Σουλτάνων Βαγιαζήτ τοῦ Β', Σελήμ τοῦ Α' καὶ τοῦ Β', Μουράτ τοῦ Γ', Ἰμπραήμ τοῦ Α', Μεχμέτ τοῦ Δ', Σουλεϊμάν τοῦ Β', Μουσταφᾶ τοῦ Β' καὶ Ἀχμέτ τοῦ Γ', οἱ ὅποιοι ἐπίσης ἠγάπησαν, ὑπεστήριξαν, ἐνίσχυσαν ποικιλοτρόπως καὶ ἐτίμησαν τὴν Μονὴν καὶ τοὺς Μοναχοὺς αὐτῆς, διότι κάποιο θαῦμα τοὺς εἶχε κάμει ἡ Παναγία, κάποιαν εὐεργεσίαν τῆς εἶχον δεχθῇ καὶ αὐτοί!...».

Ἡ φαναριώτικη ἀναφορά ἀσφαλῶς ἀπέβλεπε εἰς τὸ νὰ κολακεύσει τὰ ὦτα τῶν Τούρκων καὶ θὰ τὴν ἀντιπαρέλθωμεν, διότι τὸ σημαντικώτερον ἦτο αὐτὸ τὸ ὅποῖον εἶπε ἐν συνεχείᾳ:

«...Ἡ Παναγία, ἄλλωστε, μᾶς ἐνώνει ὅλους, ἐάν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι πάρα πολλὰ θαύματα καὶ θεραπείας ποικίλων ἀσθενειῶν ἔκανε ἀδιακρίτως ἡ Σουμελιώτισσα καὶ εἰς Χριστιανούς καὶ εἰς Μουσουλμάνους, καὶ εἰς Ρωμηούς, καὶ εἰς Τούρκους! καὶ εἰς Ρώσσους, καὶ εἰς Γεωργιανούς, καὶ εἰς Ρουμάνους! Εἶναι δροσοπηγὴ θείων χαρίτων ἡ πανύμνητος Θεοτόκος καὶ ξεδιψᾷ ἀδιακρίτως ὅλους τοὺς προστρέχοντας εἰς αὐτήν! Ἀλλὰ καὶ τὸ Κοράνιον **τὴν τιμᾷ ὡς Προφήτιδα** καὶ τῆς ἀφιερώνει σελίδας ὁλοκλήρους μέ ὠραίους λόγους εὐλαβείας καὶ μέ ἀρκετὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὸν βίον τῆς, γνωστὰ εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἱεράν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας».

Ὡστε τιμᾷ τὴν Παναγίαν τὸ Κοράνιον; Οἱ Πατριαρχικοὶ κύκλοι ἐθεώρησαν προσβολὴν τὴν

ἀλλαγὴν τὴν προσφωνήσεως τοῦ Πατριάρχου ἀπὸ «Ἀγιώτατον Πατριάρχην τῶν Ρωμιῶν» σὲ «κύριον Πατριάρχην». Καὶ ὁ ἴδιος ἂν κάποιος τὸν προσφωνήσῃ ὡς Πανοσιολογιώτατον ἢ Αἰδεσιμώτατον θὰ τὸ θεωρήσῃ προσβλητικόν, ὡς ὑποβιβασμόν. Πῶς τότε θεωρεῖ τιμὴν διὰ τὴν Θεοτόκον νὰ τὴν ἀποκαλεῖ τὸ Κοράνιον «Προφήτιδα». Δὲν εἶναι προφήτις, ἀλλὰ ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἡ Θεοτόκος.

♦ Εἶναι πασιφανές ὅτι μεθοδεύεται ἡ προώθησις τοῦ διαθρησκειακοῦ οἰκουμενισμοῦ. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνει καὶ τὸ Δελτίο Τύπου τὸ ὁποῖον ἐξέδωσε τὸ Περιφερειακὸν Συμβούλιον Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὴν Μόσχαν τὴν 3/16-8-2010 εἰς τὸ ὁποῖον μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀναφέρει:

«Ἡ Λειτουργία στό Μοναστήρι τῆς Παναγίας Σουμελᾶ πού λειτουργεῖ σήμερα σάν μουσεῖο, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ ἱστορικοὶ ὀρθόδοξοι ναοὶ στήν Τουρκία, ἔγινε κατὰ κάποιον τρόπο τὸ προηγούμενο καὶ τὸ πρῶτο βῆμα στό δρόμο γιά τὸ **ἀνοιχτό διάλογο θρησκειῶν**».

♦ Ἐπανερχόμενοι εἰς τὸ ζήτημα τῆς συμμετοχῆς τοῦ κ. Βαρθολομαίου εἰς τὰ μωαμεθανικά τελετουργικά «Ἰφτάρ», ὑπογραμμίζομεν τὸ ὅτι δὲν πρόκειται διὰ μεμονωμένον γεγονός ἀλλὰ διὰ **συστηματικὴν** τακτικὴν τὴν ὁποῖαν ἐφαρμόζει. Εἰς δημοσίευμα τῆς ἐφημερίδος «Μακεδονία» τῆς Θεσσαλονίκης τῆς 31-8/13-9-2010 ἀναγινώσκομεν:

ΠΟΛΗ: Παρουσία Βαρθολομαίου, στό τελετουργικὸ «Ἰφτάρ»:

Κληρικοὶ -τῆς ἐλληνικῆς, τῆς ἀρμενικῆς, τῆς ἀραμαϊκῆς καὶ τῆς καθολικῆς κοινότητος,- ραβῖνοι ἀλλὰ καὶ πρόεδροι καὶ λαϊκὰ στελέχη τῶν ἐλληνικῶν κοινοτήτων καὶ ἄλλων μειονοτήτων, καθὼς καὶ μουσουλμάνοι συγγραφεῖς καὶ δημοσιογράφοι συμμετεῖχαν στό **τελετουργικὸ δεῖπνο** τοῦ τέλους τῆς νηστείας -**στό Ἰφτάρ**-, πού ὀργάνωσε τὸ Ἰδρυμα Συγγραφέων καὶ Δημοσιογράφων στήν Κωνσταντινούπολη. Στό τελετουργικὸ παραβρέθηκε καὶ ὁ **Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος**.

Τὸ Ἰδρυμα, πού ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν διδασκαλία τοῦ Φετουλάχ Γκιουλέν, γνωστοῦ ὡς δάσκαλου Φετουλάχ Χοτζά, εἶχε πάντα πρωτοποριακὴ δράση στήν ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων μέ τίς μὴ μουσουλμανικὲς κοινότητες.

Δεκάδες στελέχη τῶν μέσων ἐνημέρωσης καὶ

συγγραφείς, πού συμμετείχαν στη δημιουργία της σημερινής εικόνας της Κωνσταντινούπολης, μοιράστηκαν τό τελετουργικό δείπνο μέ τόν **Οικουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαίο**, τόν λατινοκαθολικό επίσκοπο Λουί Πελάτρ, τόν αρχираβίνο Ίσαάκ Χαλεβά, τόν επίσκοπο τών Συροκαθολικών Γιουσούφ Σάγ, καθώς καί τόν Μεσρόπ Μουταφιάν, εκπρόσωπο τοῦ Ἀρμένιου Πατριάρχου, ὁ ὁποῖος αὐτήν τήν περίοδο ἀντιμετωπίζει μεγάλη δοκιμασία μέ τήν υγεία του.

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, χειροκροτήθηκε ιδιαίτερα, ὅταν ἐξῆρε τήν προσωπικότητα τοῦ Φετουλάχ Χοτζά, ὁ ὁποῖος τά τελευταῖα χρόνια ζεῖ στίς ΗΠΑ μιά αὐτοαπομάκρυνση ἀπό τήν Τουρκία. “Υπάρχει μία φράση στά τουρκικά πού λέει ὅποιος εἶναι μακριά ἀπό τά μάτια, εἶναι καί μακριά ἀπό τίς καρδιές”. Αὐτό ὅμως δέν ἰσχύει γιά ἐμᾶς. Ἐμεῖς τόν ἀγαπᾶμε πάντα καί τόν θυμόμαστε”, εἶπε ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, χειροκροτούμενος ἀπό τούς παρισταμένους. Ἐπίσης ἀναφέρθηκε στά φιλικά αἰσθήματα πού τρέφει ὁ Φετουλάχ Γκιουλέν στούς ἐκτός μουσουλμανισμοῦ θρησκευτικούς τάγους καί τοῦ ἔστειλε χαιρετισμούς καί εὐχές.

“Ὅλες οἱ θρησκείες, ἀπό τή μικρότερη μέχρι τή μεγαλύτερη, στηρίζονται πάνω στό ἴδιο θεμέλιο: τήν ἀδελφοσύνη καί τήν ἀγάπη”, τόνισε στό μήνυμα πού ἔστειλε γιά τό ἱφτάρ ἀπό τίς ΗΠΑ ὁ Φετουλάχ Χοτζά. “Οἱ διαφωνίες στήν ἐποχή μας δέν προέρχονται ἀπό θρησκευτικά, ἀλλά ἀπό τήν ἀνικανότητα, τή λανθασμένη ἐρμηνεία καί τήν ὑστεροβουλία ὀρισμένων θρησκευτικῶν παραγόντων”, πρόσθεσε.

Ὁ καθηγητής Νιγιαζί Ὀκτέμ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπό τούς ἐμπνευστές στήν Τουρκία τοῦ διαθρησκευτικοῦ διαλόγου, μίλησε γιά τή μεγάλη σημασία πού ἔχει ἡ συνενῆυση ὅλων στό **τελετουργικό δείπνο** τοῦ ἱφτάρ. Τό **ἱφτάρ** εἶναι ἓνα πολύ σημαντικό στοιχεῖο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ὅλων των μουσουλμάνων. **Ἡ ὁμαδική τελετή τῆς λήξης τῆς ἡμερησίας νηστείας**, ἐνισχύει τήν αἴσθηση τῆς κοινότητας καί τῆς ἀλληλεγγύης. Γίνεται μία εὐκαιρία ἐορτῆς καί ἀνανέωσης τῶν δεσμῶν τῆς κοινότητας.

Ὁ Τοῦρκος Πρωθυπουργός, σέ μιά παράλληλη πρωτοβουλία, ἔχει καλέσει τόν Ἰσπανό Πρωθυπουργό Χοσέ Λουίς Ροντρίγκεθ Θαπατέρο νά συμμετάσχει στό ἱφτάρ τῆς ἐρχόμενης Δευτέρας. Στό γεῦμα αὐτό προσκλήθηκε καί ὁ οἰκουμενικός πατριάρχης Βαρθολομαῖος.

«Ἰφτάρ γιά ἱφτάρ» δέν ἔχει ἀφήσει ὁ κ. Βαρθολομαῖος! Καί καλά, τούς ἱερούς κανόνες οἱ ὁποῖοι

ἐμποδίζουν τήν συμμετοχήν τῶν χριστιανῶν εἰς τελετουργικά γεύματα ἀλλοθρήσκων δέν τούς λογαριάζει, οὔτε τήν υγείαν του προσέχει;

♦ Ἀναφέρουν «ΤΑ ΝΕΑ» τῆς 16/29-8-2010:

«Μακάρι νά τούς χτυπήσει πανούκλα»:

Μόλις λίγα 24ωρα πρὶν ἀρχίσουν στήν Οὐάσιγκτον οἱ ἀπευθείας διαπραγματεύσεις μεταξύ Ἰσραηλινῶν καί Παλαιστινίων, βαρύτατους χαρακτηρισμούς κατά τῶν Παλαιστινίων ἐκτόξευσε στό κήρυγμά του ὁ ραβίνος Ὁβάντια Γιόσεφ, πνευματικός ἡγέτης τοῦ ὑπερορθόδοξου (σ.σ. ἐβραϊκοῦ) κόμματος ΣΑΣ, τό ὁποῖο μετέχει στόν Ἰσραηλινό κυβερνητικό συνασπισμό.

«Ὁ Ἀμπού Μάζεν (ὁ Παλαιστίνιος Πρόεδρος Μαχμούντ Ἀμπάς), καί ὅλοι αὐτοί οἱ κακοὶ ἄνθρωποι θά πρέπει νά ἐξαφανιστοῦν ἀπό τή γῆ. Ὁ Θεός θά πρέπει νά τούς χτυπήσει τούς Παλαιστίνιους-πού μισοῦν τό Ἰσραήλ-μέ πανούκλα», εἶπε ὁ 89χρονος ραβίνος στό ἐβδομαδιαῖο μήνυμά του πρὸς τούς πιστούς.

Ἀσφαλῶς φαίνεται περίεργον εἰς τούς Χριστιανούς οἱ ὁποῖοι ἐδιδάχθησαν τό «Ἀγαπάτε τούς ἐχθρούς ἡμῶν» καί τό «εὐλογεῖτε καί μή καταρᾶσθε», διὰ τοῦτο ἀποτελεῖ εἰδησιν τό σύνθηρες γεγονός ὅτι εἰς Ραβίνος ἐξετόξευσε κατάρας ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἰσραήλ.

♦ Κατά τήν συνεδρίαν τῆς Πέμπτης 2/15 Ἰουλίου, ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Γ.Ο.Χ. ἐδέχθη τρεῖς ἐν μετανοίᾳ, ἐπιστρέψαντας εἰς τούς κόλπους αὐτῆς Κληρικούς καί συνηρίθμησεν ἐκ νέου μετά τῶν κανονικῶν Κληρικῶν Αὐτῆς. Πρόκειται διὰ τούς Πανοσιωτάτους Ἱερομονάχους Εὐθύμιον Ἀλιπράντην καί Νικηφόρον Νάσσον καθώς καί περί τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Πρεσβυτέρου Σωτηρίου Πρασίνου.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ

Ο Νεανικός Όρθόδοξος Σύνδεσμος τήν Κυριακήν 3/16-5-2010 εἰς τήν αἵθουσαν ἐκδηλώσεων τοῦ Ἱεροῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, διωργάνωσε μέ ἐπιτυχίαν τήν Γ΄ ἐθελοντικήν αἱμοδοσίαν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἀποθεμάτων τῆς τραπέζης αἵματος, τήν ὁποίαν διατηρεῖ. Ἐκ τῶν ἀποθεμάτων αἵματος ἤδη ἔχουν εὐεργετηθεῖ δεκάδες συνανθρώπων μας, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀνάγκην.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΠΟΝΤΙΩΝ

Ὅπως κάθε χρόνο, ἔτσι καί φέτος μέ τήν ἐπισημότητα πού ἀρμόζει γιά τήν περίσταση αὐτή, ὁ Δήμος

Ἀσπροπύργου ἐν συνεργασίᾳ τῶν Ποντιακῶν συλλόγων καί τῶν τοπικῶν φορέων, ἐτίμησε τήν Τετάρτη 6/19 Μαΐου τήν ἐπέτειο τῆς Γενοκτονίας τῶν Ποντίων ἀδελφῶν μας, ἀπό τοὺς Τούρκους. Σύμφωνα μέ τό πρόγραμμα τῆς ἡμέρας, τό πρωΐ ἐτελέσθη στὸν Ἱ. Ναὸ Ἀγ. Τριάδος Ἀσπροπύργου ἀρχιερατικό μνημόσυνο, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ποντιακῆς γενοκτονίας, πού εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα, τήν σχεδόν ὁλόκληρη ἐξολόθρευση τοῦ ποντιακοῦ πληθυσμοῦ.

Τοῦ ἱεροῦ μνημοσύνου προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος, ἐνῶ ἀκολούθως ἐτέλεσε τρισάγιο εἰς τό πρὸς τιμὴν τῶν Ποντίων μνημεῖο, στήν πλατεία Γκορτυτσᾶς. Ἀκολούθως ἐγένετο ἡ κατάθεσις τῶν στεφάνων ἐκ μέρους τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καί τῶν ποντιακῶν συλλόγων. Στὴ συνέχεια διεξήχθη ἡ παρέλασις τῆς μαθητιώσης νεολαίας μέ τό στρατιωτικό ἄγημα καί τῆς φιλαρμονικῆς μπάντας τοῦ στρατοῦ νά ἀποδίδουν τιμές.

Τίς ἐπετειακές ἐκδηλώσεις ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας των οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Νομαρχιακῶν καί Δημοτικῶν ἀρχῶν, καθὼς καί τοπικῶν φορέων καί ὁργανισμῶν.

ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΑ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Τήν Τετάρτη 29-7/11-8 ἡμέρα κατὰ τήν ὁποία

έορτάζεται ή μνήμη του Άγ. Μάρτυρος Καλλινίκου, έόρτασε τά όνομαστήριά του ό Σεβ. Μητροπολίτης Άχαΐας καί πάσης Πελοποννήσου κ. Καλλίνικος. Ό έορτάζων Μητροπολίτης σέ συνιεργασία μετά των Σεβ. Μητροπολιτών: Σεβ. Πειραιώς καί Σαλαμίνος κ. Γεροντίου, Σεβ. Άττικής καί Βοιωτίας κ. Χρυσοστόμου καί του Θεοφ. Έπισκόπου Μαραθώνος κ. Φωτίου, προέστη της θ. λειτουργίας, ή όποία έλαβε χώρα εΐς τό θαυμάσιο Καθολικό της Ί. Μονής Άγ. Ταξιαρχών Άθικίων Κορινθίας. Μέ αισθήματα τιμής καί σεβασμού οί τοπικές άρχές, οί εκπρόσωποι των Ί. Μονών, ό κληρος καί ό λαός, ευχήθηκαν στον δραστήριο ποιμενάρχη τους τό: «εΐς πολλά έτη δέσποτα».

ΙΕΡΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ

❖ Μέ άφορμή την έορτή του Όσ. Παΐσιου του Μεγάλου, την Παρασκευή 19-6/2-7 οί Σεβ. Μητροπολίτες Πειραιώς καί Σαλαμίνος κ. Γερώντιος καί Άττικής καί Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος, συνιερούργησαν εΐς την Ί. Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Βαρνάβα, όπου μετά τό πέρας της θ. λειτουργίας έτέλεσαν μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως του μακαριστου κτήτορος της Μονής Μητροπολίτου πρ. Ευρίπου κυρού Παΐσιου († 12-6-1987).

❖ Ό Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Μάξιμος, ως πνευματικός πατήρ του μοναστικού μελισσώνος Παναγίας Όδηγητρίας Μώλου, μέ κανονική άδεια του Τοποτηρητου της Ί. Μητροπόλεως Φθιώτιδος Θεοφ. Έπισκόπου Μαραθώνος κ. Φωτίου, τό βράδυ της Παρασκευής 19-6/2-7 προέστη ιερής άγρυπνίας που τελέσθηκε προς τιμήν της Θεομήτορος, στο πλαίσιο της ιερής πανηγύρεως του ως άνω Θεομητορικού σκηνώματος. Εΐς τό πλαίσιο της άγίας αυτής έορτής ό Σεβ. Μητροπολίτης Άττικής καί Βοι-

ωτίας κ. Χρυσόστομος την παραμονή της έορτής, χοροστάτησε εΐς τον Μ. Έσπερινό καί άκολούθως ήγήθηκε της ιερής λιτανείας, που τελέσθηκε σύμφωνα μέ τό έορταστικό πρόγραμμα, εΐς την πανηγυρίζουσα Ί. Μονή Άγ. Νεκταρίου - Παναγίας Όδηγητρίας Άχαρνών, ενώ την κυριώνυμη ήμέρα κατά παράκλησιν του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Άθηνών κ. Χρυσοστόμου, χοροστάτησε εΐς την θ. λειτουργία, που τελέσθηκε στο έορτάζον ίδρυματικό ιερό παρεκκλήσιο Παναγίας Όδηγητρίας του όμωνύμου Γηροκομείου Γλυφάδος.

❖ Την Τρίτη 23-6/6-7 ήμέρα τιμής καί μνήμης του Όσ. Νικήτα του Θηβαίου, προεξάρχοντος του Σεβ. Μητροπολίτου Άττικής καί Βοιωτίας κ. Χρυσοστόμου, έπανηγύρισε ή σεμνυνωμένη έπ' όνόματι του Όσίου όμώνυμος Ί. Μονή Θηβών.

❖ Την Τετάρτη 24-6/7-7 καθ' ήν ήμέρα ή Έκκλησία μας τιμά καί έορτάζει τό Γενέθλιον του Τιμίου Προδρόμου, ό Σεβ. Μητροπολίτης Άχαΐας καί πάσης Πελοποννήσου κ. Καλλίνικος, ιερούργησε εΐς την πανηγυρίζουσα Ί. Μονή Τιμίου Προδρόμου Λουτρακίου, ενώ ιδιαίτερα αίγλη εΐς την ως άνω πανήγυρι προσέδωσε ή παρουσία του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Άθηνών κ. Χρυσοστόμου, που παρέστη συμπροσευχόμενος έν τω ιερō βήματι.

Μέ κανονική άδεια τοῦ ἐξάρχου τῆς Ἐκκλησίας μας εἰς τὴν Εὐρώπη, Σεβ. Μητροπολίτου Ἀχαΐας καὶ πάσης Πελοποννήσου κ. Καλλινίκου, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μαραθῶνος κ. Φώτιος ἐπεσκέφθη τὴν γείτονα Σερβία καὶ προέστη τῆς ἐτήσιας πανηγύρεως τῆς Ἱ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Νέας Στιένικ.

❖ Μέ κάθε ἱεροπρέπεια, ἐορτάσθη καὶ ἐφέτος τὴν Δευτέρα 29-6/12-7 ἡ ἀγία καὶ μεγάλη ἐορτὴ τῶν μεγάλων κηρύκων τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀληθείας, πρωτοκορυφαίων Ἀγ. Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς καὶ Σαλαμῖνος κ. Γερόντιος προέστη τῆς μεγάλης πανηγύρεως τοῦ ἱστορικοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Παύλου Παλ. Κοκκινιάς. Εἰς τὸν πανηγυρίζοντα ὁμώνυμο Ἱ. Ναὸ Δάφνης, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστο-

μος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Χρυσόστομου καὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Μαραθῶνος κ. Φωτίου, χοροστάτησε τὴν παραμονή τῆς ἐορτῆς τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ καὶ ἀκολούθως, σύμφωνα μέ τό ἐόρτιο πρόγραμμα, ἀκολούθησε ἡ λιτάνευση τῆς ἱερᾶς εἰκόνας, τῆς ὁποίας ἡγήθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος καὶ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μαραθῶνος κ. Φώτιος.

Τὴν κυριώνυμο ἡμέρα τῆς ἐορτῆς, τοῦ ὡς ἄνω Ἱ. Ναοῦ, κατὰ παράκλησιν τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου, χοροστάτησε ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως κ. Γρηγόριος.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος, ἐτέλεσε τὴν θ. λειτουργία, εἰς τὸν ὁμώνυμο ἱστορικό Ἱ. Ναὸ Λευκτρῶν Βοιωτίας.

❖ Μέ τὴν ἀρμόζουσα ἐπισημότητα καὶ ἀγιοπρέπεια τὴν Τρίτη 30-6/13-7 ἐόρτασε τὴν ἐτήσια πανήγυρτον ὁ Ἱ. Ναὸς Ἀγ. Δώδεκα Ἀποστόλων Λαρίσης.

Τῆς ἐορτίου θ. λειτουργίας προηγήρχε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Ἀθανάσιος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Μαραθῶνος κ. Φωτίου, καθὼς καὶ τοῦ τοπικοῦ ἱεροῦ κλήρου. Τὴν ἰδίᾳ ἡμέραν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος

προέστη τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐτελέσθησαν εἰς τὸν φερώνυμο Ἱ. Ναὸ τῆς περιοχῆς Χαλκειὸς Χίου.

❖ Τὴν Τετάρτη 1/14 Ἰουλίου, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ἐορτάζεται ἡ μνήμη τῶν ἀγίων καὶ ἱαματικῶν Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, ἐτελέσθη ἡ θ. λειτουργία, στὸν πανηγυρίζοντα ὁμώνυμο Ἱ. Ναὸ τῆς Αἰγίνης. Τῆς ἱερᾶς πανηγύρεως προέστη ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης Σεβ. Πειραιῶς καὶ Σαλαμῖνος κ. Γερόντιος.

❖ Τὴν Τρίτη 14/27 Ἰουλίου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀχαΐας καὶ πάσης Πελοποννήσου κ. Καλλνίκος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Χρυσόστομου, τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Χριστιανουπόλεως κ. Γρηγορίου καὶ Μαραθῶνος κ. Φωτίου, συνεπικουρομένων ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, προέστη τῆς ἱερᾶς πανηγύρεως τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Νικοδήμου Ἑλληνικοῦ Γορτυνίας.

❖ Τὴν Παρασκευὴ 17/30 Ἰουλίου ἐορτάσθη ἀγιοπρεπῶς ἡ μνήμη τῆς ἀγίας μεγαλομάρτυρος Μα-

ρίνης. Τὴν Παραμονή τῆς ἑορτῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς καὶ Σαλαμίνος κ. Γερρόντιος, μετὰ τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, προέστη τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ καὶ τῆς ἐπακολουθησάσης ἱερᾶς λιτανείας τῆς ἱερᾶς εἰκόνης τῆς ἁγίας, εἰς τὸν ὁμώνυμο ἱστορικό Ἱ. Ν. Καλλιπόλεως Πειραιῶς, τὴν δὲ κυριώνυμον ἡμέρα, ὁ ὡς ἄνω ἱεράρχης, ἱερούργησε εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἀγ. Μαρίνης Σαλαμίνος.

Ἐπίσης καὶ ἡ Ἱ. Μονὴ Ἀγ. Μαρίνης Κερατέας μετὰ τὴν ἀνάλογον ἐκκλησιαστικὴν τιμὴν καὶ μοναστηριακὴν τάξιν, ὅπως κάθε ἔτος ἔτσι καὶ ἐφέτος ἐτέλεσε τὴν πανηγυρὶν τῆς, τῆς ὁποίας προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος, ἐνῶ τὴν κυριώνυμον ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἐν τῷ ἱερῷ βήματι παρέστησαν συμπροσευχόμενοι οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Χριστιανουπόλεως κ. Γρηγόριος καὶ Μαραθῶνος κ. Φώτιος.

Ὡς εἴθισται πρὸς τιμὴν τῆς Ἀγ. Μαρίνης ὁ Αἰδεσιμώτατος π. Ἀρσένιος Κοντογιαννόπουλος, ἐτέλεσε τὰ τῆς θ. λειτουργίας, εἰς τὸ πανηγυρίζον ὁμώνυμο Ἱ. Παρεκκλήσιο τῆς νήσου Πάτμου.

❖ Τὴν Δευτέρα 20-7/2-8 ἐορτάσθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας, μετὰ κάθε ἱεροπρέπεια, ἡ ἑορτὴ τοῦ Προφήτου Ἠλία. Εἰς τὸν πανηγυρίζοντα ὁμώνυμο

Ἱ. Ναὸ Βερδικούσης πλαισιούμενος ὑπὸ τοῦ ἱ. κλήρου, τῆς λαμπρῆς πανηγύρεως προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος, ὅστις ἀνεπλήρωσεν τὸν ἀσθενοῦντα οἰκεῖο Σεβ. Μητροπολίτην Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Ἀθανάσιον. Ἐπίσης ἐπανηγύρισαν καὶ τὰ ὁμώνυμα Ἱ. Παρεκκλήσια Θηβῶν καὶ Κομοτηνῆς.

❖ Τὴν Τετάρτη 22-7/4-8 τὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀμερικῆς, ἐόρτασε τὴν μνήμην τῆς μεγαλομάρτυρος Ἀγ. Μαρκέλλης τῆς Χιοπολίτιδος, εἰς τὸ περικαλλές ὁμώνυμο Καθεδρικό Ἱ. Ναὸ Ἀστόριας Ν. Ὑόρκης Ἀμερικῆς. Τῶν ἐορτίων ἱερῶν ἀκολουθιῶν, προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀμερικῆς κ. Παῦλος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Θεουπόλεως κ. Χριστοδούλου

καὶ τοῦ ἱεροῦ κλήρου. Ἰδιαίτερα ἐντύπωση προκάλεσε, ἡ πολυπληθὴς συμμετοχὴ τῆς ὁμογένειας.

Τέλος μετὰ τὴν πρέπουσα τιμὴ καὶ εὐλάβεια ἐορτάσθηκε ἡ μνήμη τῆς Ἀγ. Μαρκέλλης καὶ εἰς τὴν μυροβόλον Χίον. Μετὰ τὸ πέρας τῆς θ. λειτουργίας οἱ πανοσιολογιώτατοι ἀρχιμ. Ἀμβρόσιος Ψωμιάς, ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Πατέρων, Στέφανος Τσίκουρας καὶ Ἀθανάσιος Τζενῆς, συνοδευόμενοι ἀπὸ τὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας μας, μετέβησαν εἰς τὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου τῆς Ἀγίας ὅπου ἐψάλι ἱερὰ παράκλησις. Σημειώνεται ὅτι εἰς τὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου, ἀναδύεται ἁγίασμα.

❖ Τὸ Σάββατο 25-7/7-8 μετὰ τὴν ἀνάλογον μοναστηριακὴν τάξιν ἐορτάσθηκε ἡ Κοίμησις τῆς Θεοπρομήτορος Ἀγ. Ἄννης. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, προέστη τῆς πανηγύρεως τῆς τιμωμένης ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Θεοπρομήτορος Ἱ. Μονῆς Μαρκοπούλου. Τῷ αὐτῷ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως κ. Γρηγόριος ἐπιτέλεσε τὰ τῆς πανηγύρεως, τῆς καθιερωμένης ὡς δευτέρας ἑορτῆς, τῆς Ἱ. Μονῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου Χορτοκοπίου Καβάλας. Ἐπίσης ἐπραγματοποίησε τὴν ἐτήσια πανηγυρὶν τῆς, ἡ ὁμώνυμος Ἱ. Μονὴ εἰς Μόντρεαλ τοῦ Καναδά.

❖ Τὴν Κυριακὴ 26-7/8-8 ἡ Ἐκκλησία μας ἐόρτασε τὴν μνήμην τῆς ἀθληφόρου καὶ ὁσιομάρτυρος Ἀγ. Παρασκευῆς. Εἰς τὴν πανηγυρίζουσα Ἱ. Μονὴ Ἀγ. Παρασκευῆς Λαρίσης, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Ἀθανάσιος, συνεπικουρούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Χριστιανουπόλεως κ. Γρηγορίου, πλαισιούμενου μετὰ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, προέστη τῆς τελετῆς τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Ὁμοίως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Εὐρίπου καὶ Εὐβοίας κ. Ἰουστίνος προέστη τῆς ἐτήσιας πανηγυρὶς τοῦ ὁμωνύμου Ἱ. Παρεκκλησίου Χαλκίδος. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος ὡς οἰκεῖος Ἐπίσκοπος, τὴν παραμονὴ τῆς ἑορτῆς τῆς ἁγίας, προέστη τοῦ πανηγυρικοῦ Ἑσπε-

ρινοῦ καθώς καί τῆς λιτάνευσης τῆς ἱερᾶς εἰκόνας εἰς τό ἐορτάζον ὁμώνυμο Ἱ. Παρεκκλήσιο Λουτουφίου Θηβῶν. Ἐπίσης ἐόρτασαν ἱεροπρεπῶς ὁ ἱστορικός ὁμώνυμος Ἱ. Ναός, πού βρίσκεται στό Μοναστηράκι Ἀθηνῶν, καθώς καί τό Ἱ. Ἡσυχαστήριον Ἀγ. Παρασκευῆς Δήμου Ἀγ. Βαρβάρας, εἰς

τὴν πανήγυριν τοῦ ὁποίου κατ' ἐντολήν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πειραιῶς καί Σαλαμῖνος κ. Γεροντίου προέστη ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Γρηγόριος Ταυλάριος.

❖ Τὴν Κυριακὴ 26-7/8-8 τὸ ἑσπέρας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος, χοροστάτησε τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ πού τελέσθηκε πρὸς τιμὴν τοῦ μεγαλομάρτυρος Ἀγ. Παντελεήμονος εἰς τό ἐπ' ὀνόματί του Ἱ. Ἡσυχαστήριον Ροδοπόλεως Ἀττικῆς.

❖ Τὴν Τρίτη 28-7/10-8 μέ κάθε λαμπρότητα καί τιμὴ ἐορτάσθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας ἡ μνήμη τῆς θαυματουργοῦ καί ἱαματικῆς Ὁσ. Εἰρήνης τοῦ Χρυσοβαλάντου. Οἱ πιστοὶ πού συγκεντρώθηκαν γιὰ νὰ τιμήσουν τὴν ἁγία ἦσαν τόσοι, πού ὁ ἀριθμὸς τους ξεπέρασε τὰ ἀναμενόμενα. Μέ πίστη ὑπομονή καί εὐλάβεια περίμεναν μέχρι νὰ φθάσει ἡ σειρὰ τους γιὰ νὰ προσκυνήσουν τὴν θαυματουργὸ εἰκόνα καί νὰ ἐναποθέσουν τίς προσευχές

τους καί τίς εὐχαριστίες τους. Ἡ ἐπ' ὀνόματι τῆς θαυματουργοῦ Ὁσίας Ἱ. Μονὴ στὴ Λυκόβρυση Ἀττικῆς, ἔγινε καί ἐφέτος τό κέντρο τοῦ προσκυνήματος τῶν πιστῶν. Προεξάρχων τῆς πανηγύρεως προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος, ἐνῶ εἰς τό κάλεσμα τῆς Ἱ. Μονῆς ἀνταποκρίθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς καί Σαλαμῖνος κ. Γερόντιος, οἱ Θεοφ. Ἐπί-

σκοποι Χριστιανουπόλεως κ. Γρηγόριος, Μαραθῶνος κ. Φώτιος καί μεγάλου σέ ἀριθμὸ ἱερατείου, ὅπως ἐπίσης μοναχῶν καί μοναζουσῶν ὡς ἐκπροσώπων Ἱ. Μονῶν.

Τὴν ἐτήσια πανήγυρὶ τους ἐόρτασαν ἐπίσης οἱ Ἱ. Ναοὶ Ὁσίας Εἰρήνης Χρυσοβαλάντου Κομοτηνῆς, Σιδηροκάστρου καί τό Ἱ. Ἡσυχαστήριον Μαραθοκάμπου Σάμου.

❖ Τὴν Κυριακὴ 2/15 Αὐγούστου ἐορτάσθηκε ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων τοῦ πρωτομάρτυρος καί ἀρχιδιακόνου Ἀγ. Στεφάνου. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος προέστη τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ στὴν πανηγυρίζουσα ὁμώνυμη Ἱ. Μονὴ Αὐλίδος καί ἐν συνεχείᾳ τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ, πού τελέσθηκε στό πλαίσιο Ἱ. Ἀγρυπνίας, στὴν ὁμώνυμη Ἱ. Μονὴ Παλ. Ἡρακλείου Ἀττικῆς.

❖ Τὴν Πέμπτη 6/19 Αὐγούστου μέ τὴν πρέπουσα ἐκκλησιαστικὴ λαμπρότητα ἐορτάσθη ἡ μεγάλη Δεσποτικὴ ἐορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος. Ὁ Σεβ. Πειραιῶς καί Σαλαμῖνος κ. Γερόντιος προέστη τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τοῦ ἐορτάζοντος ὁμώνυμου Ἱ. Ναοῦ Δήμου Ἀγ. Βαρβάρας. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος, κατὰ παράκλησιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου, τὴν παραμονὴ τῆς ἐορτῆς, συμπαραστατοῦμενος ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Χριστιανουπόλεως κ. Γρηγορίου, προέστη τῆς ἱερᾶς πανηγύρεως τοῦ ἱστορικοῦ ὁμώνυμου Ἱ. Ναοῦ Κυψέλης Ἀθηνῶν. Τὴν κυριώνυμο ἡμέρα τῆς ἐορτῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί

Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος χοροστάτησε εἰς τόν Ἱ. Ναό Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος στήν τοποθεσία Χούμουζας Παιανίας καί ἐν συνεχείᾳ παρευρέθη στό τέλος τῆς θ. λειτουργίας εἰς τήν πανηγυρίζουσα ὁμώνυμο Ἱ. Μονή εἰς τόν Βαρνάβα Ἀττικῆς, ὅπου καί ἐκφώνησε τόν θ. λόγο τῆς ἡμέρας, ἐνῶ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως κ. Γρηγόριος τῇ σεπτῇ ἐντολῇ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου, ἱερούργησε εἰς τόν ἐορτάζοντα ὁμώνυμον Ἱ. Ναόν Κυψέλης Ἀθηνῶν. Τέλος τήν ἐτήσια πανήγυρι τῆς ἐπραγματοποίησε μέ κάθε μοναστηριακή τάξη, ἡ ἐορτάζουσα ὁμώνυμη Ἱ. Μονή Μουρτερῆς Εὐβοίας.

❖ Τό Σάββατο 8/21 Αὐγούστου ὁ Αἰδεσιμώτατος Ἱερεὺς Δημήτριος Μίγδος, ἐπιτέλεσε τά τῆς πανηγύρεως τοῦ πανηγυρίζοντος Ἱ. Παρεκκλησίου Ἁγ. Τριανταφύλλου Ζαγοράς.

❖ Τήν Τρίτη 11/24 Αὐγούστου, ἡμέρα κατὰ τήν ὁποία ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τά ὑπερφυῆ θαυμάσια τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς καί Σαλαμῖνος κ. Γερόντιος,

προέστη τῆς καθιερωμένης ὡς δευτέρας πανηγύρεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος Σαλαμῖνος.

❖ Τό Σάββατον 15/28 Αὐγούστου μέ τήν ἀνάλογη ἐκκλησιαστική τιμή καί λαμπρότητα ἐορτάσθηκε ἀπό τό χριστεπώνυμο πλήρωμα ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου ἢ ἄλλως τό Πάσχα τοῦ Καλοκαιριοῦ. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Διαυλείας κ. Ἀκάκιος, προέστη τῆς καθιερωμένης ἱερᾶς ἀγρυπνίας πού τελεῖται κατ' ἔτος πρός τιμήν τῆς Θεοτόκου στό ἱερό παρεκκλήσιο τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγ. Νικολάου Παιανίας. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης καί Δημητριάδος κ. Μάξιμος προέστη τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν πού τελέσθηκαν στόν ἐορτάζοντα Καθεδρικό Ἱ. Ναό Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Βόλου. Ὁ λαμπρός ἐορτασμός τῆς Θεομήτορος καί ἡ ἐτήσια πανήγυρις τοῦ Καθεδρικοῦ

Ἱ. Ναοῦ τῆς Πειραιϊκῆς Ἐκκλησίας ἔχουν ἀναδειχθῇ σέ πόλο ἑλξεως τοῦ φιλέοργου λαοῦ πού προστρέχει πανευλαβῶς νά προσκυνήσῃ τήν θαυματουργό εἰκόνα τῆς Θεοτόκου.

Τῶν ἐορτίων ἱερῶν ἀκολουθιῶν προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς καί Σαλαμῖνος κ. Γερόντιος, ἐνῶ εἰς τόν Μ. Ἑσπερινό καί τήν λιτάνευση τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνης ἔλαβε μέρος καί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος.

Μετά ἀπό ἄδεια τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομου τήν παραμονή τῆς ἐορτῆς τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ προέστη ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως κ. Γρηγόριος καί τῆς μετέπειτα λιτανεύσεως τῆς ἱερᾶς εἰκόνης εἰς τόν ὁμώνυμο πανηγυρίζοντα Ἱ. Ναό Περιστερίου, ἐνῶ

ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μαραθῶνος κ. Φώτιος προέστη τῆς πανηγύρεως τοῦ ἐορτάζοντος ἱστορικοῦ ὁμωνύμου Ἱ. Ναοῦ Κολωνοῦ Ἀθηνῶν. Ἱερουργούντος τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμ. Εὐθυμίου Μπαρδάκα δι' ἱερᾶς ἀγρυπνίας, ἐτέλεσε τά τῆς ἐορτῆς, εἰς τόν ὁμώνυμο Ἱ. Ναό στή περιοχὴ Τσακός Ἁγ. Παρασκευῆς, εἰς δέ τήν ὁμώνυμη Ἱ. Μονή Πάρνηθος,

τό αυτό επιτελέσθη, ὑπό τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαδάκη.

Ὁ Παν/τος Ἀρχιμ. π. Θεόκλητος Σταύρου ιερούργησε στήν πανηγυρίζουσα Ἱ. Μονή Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Λευκτρῶν. Ὁ Αἰδ/τος Πρωθ. π. Κων/νος Βελέντζας εἰς τό Ἱ. Παρεκκλήσιον Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἰσθοῦ Κορίνθου, ὁμοίως ὁ Αἰδ/τος Ἱερεύς π. Ἰωάννης Φλέγγας εἰς τόν Ἱ. Ναόν Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Βίτωλης Φθιώτιδος. Ὡσαύτως καί ὁ Αἰδ/τος ἱερεύς π. Στυλιανός Τομαῆς εἰς τό Ἱ. Μονύδριον Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Δήμου Ἀγ. Δημητρίου. Ὅμοιως πανηγύρισαν οἱ Ἱ. Ναοί Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Καψουρίου, Καρύστου καί Λουτρῶν Λέσβου.

❖ Τήν Κυριακή 16/29 Αὐγούστου, ἡμέρα τιμῆς καί μνήμης τῶν ἐν Μεγάροις Ἀγ. Μαρτύρων, ἐπανηγύρισε τό φερόνυμο Ἱ. Ἦσυχαστήριον Μεγάρων. Τήν παραμονή τῆς ἑορτῆς εἰς τόν Μεγ. Ἑσπερινό χοροστάτησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Βοιωτίας ὁ Χρυσόστομος, ἐνῶ παρέστη συμπροσευχόμενος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος.

❖ Τό Σάββατο 22-8/4-9 κατόπιν ἀδείας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστό-

μου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος, προέστη τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τοῦ πανηγυρίζοντος Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου - Παναγίας Προυσιωτίσσης Τσακοῦ Ἀγ. Παρασκευῆς, καθὼς ἐπίσης ὁ ὡς ἄνω Μητροπολίτης ιερούργησε ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς στόν Ἱ. Ναόν Παναγίας Προυσιωτίσσης Κινέτας, συμπροσευχομένου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου.

Εἰς τήν ἀπόδοση τῆς Θεομητορικῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐόρτασαν τήν ἐτήσια πανήγυρί τους ἡ Ἱ. Μονή Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σουλῆναριον Κορίνθου καί τό Ἱ. Παρεκκλήσιον Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Χίου.

❖ Τήν Δευτέρα 24-8/6-9 ἡμέρα τιμῆς καί μνήμης τοῦ

Ἀγ. Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ ἐόρτασε ὁ ὁμώνυμος Ἱ. Ναός Κερασινίου. Τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν προέστη ὁ οἰκεῖος Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς καί Σαλαμῖνος κ. Γερόντιος. Τήν λαμπρότητα τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ καί τῆς λιτανεύσεως τῆς ἱερᾶς εἰκόνας ἐκόσμησεν ἡ παρουσία τῶν Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Βοιωτίας κ. Χρυσοστόμου καί τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Μαραθῶνος κ. Φωτίου, ὅπως ἐπίσης πλήθος κόσμον καί ἱερατεῖον.

❖ Τήν Τετάρτη 26-8/8-9 ἡμέρα τιμῆς καί μνήμης τῶν Ἀγ. μαρτύρων Ἀδριανοῦ καί Ναταλίας ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μαραθῶνος ιερούργησε εἰς τόν Ἱ. Ναόν Ἀγ. Ἀδριανοῦ καί Ναταλίας Ζακύνθου.

❖ Τήν Πέμπτη 27-8/9-9 φιλομάρτυρες καί φιλέοργοι χριστιανοί ἐτίμησαν μέ πολλή εὐλάβεια τήν μνήμη τοῦ μεγαλομάρτυρος Ἀγ. Φανουρίου. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς καί Σαλαμῖνος κ. Γερόντιος, προέστη τόσο τήν παραμονή ὅσο καί τήν κυριώνυμη ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν πού τελέσθηκαν εἰς τό πανηγυρίζον Ἦσυχαστήριον Ἀγ. Φανουρίου Σαλαμῖνος. Τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομο εἰς τήν πανήγυριν τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Φανουρίου Γλυφάδος, ἐκπροσώπησε τήν παραμονή τῆς ἑορτῆς ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μαραθῶνος κ. Φώτιος τήν δέ ἀγιώνυμο

ἡμέρα, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος. Ὁ ὡς ἄνω ἱεράρχης τήν προτεραία τῆς ἑορτῆς, χοροστάτησε εἰς τόν Μ. Ἑσπερινό καί ἐν συνεχείᾳ, ἡγήθηκε τῆς ἱερᾶς λιτανείας πού τελέσθηκαν εἰς τό πλαίσιο τῆς ἐτήσιας ἑορτῆς τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Φανουρίου Κορωπίου. Ὅμοιως ἐορτάσθηκε ἡ μνήμη τοῦ λαοφιλοῦς καί νεοφανοῦς Ἀγ. Φανουρίου εἰς τό ὁμώνυμον Ἱ. Παρεκκλήσιον Ἀχαρνῶν.

❖ Τό Σάββατο 29-8/11-9 ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Βοιωτίας κ. Χρυσόστομος προέστη τόσο τοῦ Ἑσπερινοῦ, ὅσο καί τῆς θ. Λειτουργίας τῆς ἱερᾶς πανηγύρεως τοῦ Ἱ. Ναοῦ Τιμίου Προδρόμου εἰς Λουτοφί Βοιωτίας. Τῆς ἱερᾶς πανηγύρεως τοῦ φερόνυ-

μου Ἱ. Ναοῦ Μεσορρόπης Καβάλας προέστη ὁ Τοποτηρητὴς Ἀνατολ. Μακεδονίας καὶ Θράκης Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως κ. Γρηγόριος, ἐνῶ τό ἐσπέρας τῆς παραμονῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πει-

ραιῶς καὶ Σαλαμῖνος κ. Γερόντιος, προέστη τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ ποῦ τελέσθηκε εἰς τό πλαίσιο ἱερᾶς ἀγρυπνίας πρὸς τιμὴν τοῦ Βαπτιστοῦ τοῦ Κυρίου στόν Ἱ. Ναὸ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου, Καραβᾶ Πειραιῶς.

ΕΠΙ ΤΟΥ «ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ»

Ἐνῶ εὐρισκόμεθα εἰς τὴν διαδικασίαν σελιδοποιήσεως τοῦ παρόντος τεύχους, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν Κυριακὴν 6/19 Σεπτεμβρίου πλήρης ἡμερῶν καὶ ὁσιακῶ τῷ τρόπῳ ὁ σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Χρυσόστομος ὁ Β΄. Ὁ πολυσέβαστος καὶ πολύκλαυστος Πρωθιεράρχης ἐργάστηκε εἰς τό γεώργιον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ 63 συναπτά ἔτη, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ τελευταῖα 24 ὡς Ἀρχιεπίσκοπος. Εἰς τό ἐπόμενον τεῦχος θὰ δημοσιευθεῖ ἐκτενὲς ἀφιέρωμα πρὸς τιμὴν τοῦ μεταστάντος καὶ ὁ ἱερός κληρὸς καὶ τό χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας θὰ ἐνημερωθεῖ διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ

Υ. Μονή Παναγίας Ὁδηγητρίας Ἀχαρνῶν, 19-6-2010.

Υ. Μ. Ἀγ. Εἰρήνης Χρυσοβαλάντου Λυκοβρύσεως, 28-7-2010.

Υ. Ναός Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κυψέλης, 5-8-2010.

Υ. Ναός Παναγίας Προυσιωτίσσης Κινέτας, 22-8-2010.

Υ. Ναός Ἀγ. Φανουρίου Κορωνίου, 28-8-2010.

Υ. Ναός Τιμίου Προδρόμου Λουτουφίου, 28-8-2010.

ΕΝΤΥΠΟΝ ΚΛΕΙΣΤΟΝ ΑΠ' ΑΔΕΙΑΣ 123/2001
ΚΩΔ.ΚΟΣ.ΕΛΤΑ: 1734